

LETNIK XL, ŠTEVILKA 3/2024

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

ISSN 1408-0303

V tej številki si lahko preberete:

Bojan Bračič Beseda predsednika	3
Boštjan Petauer FRPSL O prvih dopisnicah na svetu – tretjič	4
Boštjan Petauer FRPSL Izdaje Jugoslovanske begunske vlade v Londonu	9
Zmago Jelinčič Plemeniti Pošta naših Sinajcev	12
Veselko Guštin Zgodba o pismu – 25	16
Alojz Tomc Kako pisma potujejo?	18
Marjan Merkač Mi, postkroserji!	23
Veselko Guštin Sodniški zapis SAVPEX 2024	28
Igor Pirc Filatelistična razstava enovitinskih razstavnih zbirk z mednarodno udeležbo EnajstoOkno Kranj 2024	30
Staša Prah, Bojan Bračič 27. ALPEN ADRIA	32
Veni Ferant Razstava Razglednic Trbovlje 2024	34
Janez Cerkvenc Kako sem postal filatelist?	35
Jože Keber Maksimum karta s četvernim ujemanjem	40
Izidor Jamnik 75 let delovanja Koroškega filatelističnega društva	42
Veni Ferant Petkova razstava znamk o nogometu	45

Veni Ferant
Filatelija, domoznanstvo in turizem 46

Oglas našega sponzorja
Pošta Slovenije 48

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE FILATELIJA

„Za bogatitev in širjenje filatelističnega znanja.“

Filatelistična zveza Slovenije (Zveza FZS) je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. Je članica Mednarodne filatelistične zveze (*Fédération Internationale de Philatélie* – FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (*Federation Of European Philatelic Associations* – FEPA).

Za izdajatelja: Bojan Bračič, predsednik FZS.

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik: Veni Ferant
e-naslov: veni.ferant@gmail.com

Člani uredniškega odbora:
Bojan Bračič, Veselko Guštin, Igor Pirc,
Peter Suhadolc, Alojz Tomc.

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na naslovnici:

Maksimum karta 24. Svetovnega festivala praženega krompirja, izdelek KFD Ravne na Koroškem.

Oblikovanje in priprava za tisk: Veni Ferant.
Tisk: Tiskarna Koštomaj, Celje. Oktober 2024.
Naklada: 700 izvodov.

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije,
p.p. 1584, 1001 Ljubljana. <http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303.

Člani FZS prejemajo glasilo brezplačno.

Beseda predsednika FZS

Spoštovane kolegice in kolegi,

leto se je prevesilo v zadnjo četrtino in že začenjamo s pregledom opravljenega v tem letu. Dejstvo je, da nas je vsako leto manj, o čemer pričajo številke. Leta 2000 je bila naklada Nove filatelije, ki jo oblikujemo po skupnem številu članov društev in klubov, ki sestavljajo Zvezo, 1800 izvodov. Leta 2013 je bilo natisnjenih samo po 1200 izvodov posamezne številke, letos jih je le še 700 in še to številko bomo kmalu zmanjšali.

Kljub manjšemu številu smo še vedno aktivni, na kar kaže udeležba na številnih razstavah, od katerih smo dve pripravili doma, in druge aktivnosti po posameznih društvih. Tradicionalno razstavo eksponatov v enem oknu (eni vitrini) v Kranju, o kateri boste prebrali poročilo v tej številki, je dopolnila specializirana razstava v Trbovljah. Prvo je pripravila FZS, drugo pa še vedno aktivni filatelisti iz Trbovelj, ki so poleg tradicionalnih FIMERE in FIRAMLE, letos vzeli pod »okrilje« razglednice. Slednje s svojo zadnjo stranjo, to je slikovnim delom, niso filatelistično gradivo, so pa v zadnjih letih tudi med filatelisti vedno bolj popularne in so si pridobile »domovinsko pravico« na vseh, tudi svetovnih razstavah. Slovenci pri tem ne zaostajamo. Zgovoren je podatek, da so eksponati razglednic slovenskih razstavljalcev kakovostno zastopani na vseh letošnjih mednarodnih razstavah, ki smo se jih udeležili (EFIRO 2024, 27. Alpen Adria, Savpex 2024), ali se jih še bomo (Hafnia 2024, Balkanfila 2024).

Trboveljski organizatorji so se tokrat spoprijeli tudi z novim pojmovanjem tega, čemur poštarji rečejo poštna pošiljka z odprtim sporočilom. Po neki definiciji bi naj ime razglednica pomenilo prav to, da imamo pri odprtem sporočilu razgled na vsebino sporočila. Po tem pojmovanju spada k razglednicam tudi del poštnih celin, ki jih poznamo kot dopisnice. Da je zgodba o nastanku dopisnic in razglednic prepletana, vemo. Poznamo tudi izdelke kot so dotiskane in razglednične dopisnice, torej nekaj, kar je na poti med dopisnico in razglednico po dosedanem pojmovanju. O novi razvrstitvi enega in drugega gradiva pa bo treba še »kakšno reči«.

O aktivnostih posameznih društev lahko več preberete na spletni strani FZS in v naši reviji. Do izpolnitve sprejetega plana dela Zveze za leto 2024 nam nekaj stvari še manjka, toda nekaj časa je še do konca leta in mogoče nam uspe.

Bojan Bračič, predsednik Zveze FZS

Boštjan Petauer FRPSL

O prvih dopisnicah na svetu – tretjič

Ob 150. obletnici izdaje prvih dopisnic na svetu – to se je zgodilo v Avstro-ogrski leta 1869 – sem o tej temi pripravil prispevek. Kmalu nato je Igor Pirc pripravil podroben pregled dopisnic, ki so se uporabljale na slovenskem ozemlju in so se najprej imenovala listnice, nato dopisnice.

Tokrat se k tej temi vračamo tretjič (predvidoma zadnjič) in sicer preko predstavitve knjige *Österreich. Korrespondenzkarten 2kr gelb mit Zusatzfrankaturen*. Knjigo sta napisala dobra poznavalca področja Johannes Haslauer in Wolfgang König, pri posredovanju materiala pa je sodelovalo še več drugih filatelistov. Knjiga, nekoliko povečanega formata A4, je izšla v Salzburgu leta 2019, ob 150. obletnici izida prvih dopisnic.

Bogato ilustrirana knjiga obsega 180 strani in je razdeljena (poleg splošnega uvoda) v osem poglavij in sicer:

- Uporaba dodatnih frankatur v notranjem prometu;
- Uporaba dodatnih frankatur v prometu s tujino do bernske splošne konvencije o poštni uniji (UPU) – do 30. junija 1875;
- Uporaba dodatnih frankatur v prometu s tujino po UPU, od 1. julija 1875 dalje;
- Posebnosti;
- Kolki na dopisnicah;
- Pregled tarif za pošto v tujino;
- Poštni predpisi in
- Seznam literature.

Ta poglavja bomo predstavili, nekatera bolj, druga manj natančno, da bomo zadržali dolžino tega članka v nekem razumnem obsegu. Pri tem bomo prikazali tudi material, izhajajoč iz naših krajev, pa tudi nekaj zanimivosti od drugod.

Prikazani primerki so v knjigi tudi ocenjeni: od raritet (do 5 znanih izvodov) do pogostih primerkov (nad 50 znanih primerkov).

Slika 1. Naslovna stran knjige

Uporaba dodatnih frankatur v notranjem prometu

Dodatno je bilo treba frankirati dopisnice v glavnem v naslednjih primerih, ki jih tudi prikazujemo:

Priporočene pošiljke v lokalnem prometu

Priporočnina je znašala 5 krajcarjev.

Slika 2. Lokalna dopisnica z Dunaja

Priporočene pošiljke v medkrajevem prometu

Priporočnina je znašala 10 krajcarjev.

Slika 3. Priporočena dopisnica iz Salzburga v mesto Zwickau na Saškem. Številka priporočene številke je izpisana ročno.

Ekspresne pošiljke

Pristojbina je za tovrstne pošiljke znašala 15 krajcarjev.

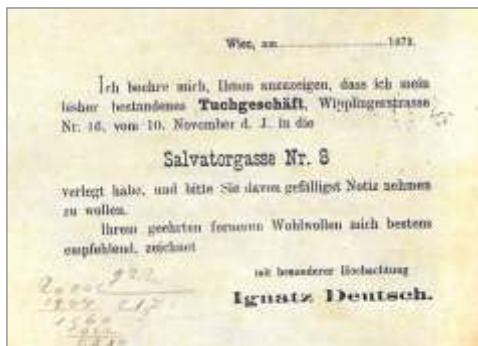

Slika 4. Ekspresna dopisnica iz Halla v Zgornji Avstriji v Linz. Žig Ekspresbrief je nanešen dvakrat.

Uporaba dodatnih frankatur v prometu s tujino do bernske splošne konvencije o poštni uniji (UPU) – do 30. junija 1875

V skladu s poštnim predpisom št 26/1870 ni bilo dovoljeno pošiljanje dopisnic v tujino. Prvo dovoljenje je bilo dano šele leta 1870 ter je veljalo le za nemške države in Luksemburg, šele leto kasneje pa tudi za druge države.

Vendar pa je bilo v skladu z že omenjenim predpisom 26/1870 dovoljeno pošiljanje dopisnice kot tiskovine v tujino v vse države, kjer so bile take tiskovine dovoljene, z omejitvijo, da so izpolnjevale zahteve zanje in so bile ustrezno dodatno frankirane.

Slika 5. Hrbtna stran dopisnice, poslana z Dunaja v belgijski Hodimont in dofrankirana z 2 krajcarjema.

V tem obdobju je bilo mogoče pošiljati dopisnice v kakih 12 držav, tarife za pošiljanje pa so se med njimi zelo razlikovale in so znašale od 10 (npr. Belgija, Danska, Švica) do 40 krajcarjev (npr. Brazilija), precej visoke tarife so veljale npr. za Portugalsko, Španijo in Gibraltar.

Za marsikatero destinacijo v tujini do sedaj še ni bil najden niti en primerek, tako da poznamo tarife le iz predpisov.

Slika 6. Dopisnica, poslana 23. avgusta 1870 iz Badna pri Dunaju, Dolnja Avstrija, v Frankfurt na Majni in ustrezno dofrankirana s 3 krajcarji. Ta dopisnica je bila poslana le en dan potem, ko je začelo veljati dovoljenje za pošiljanje v tujino (22. avgusta 1870).

Slika 7. Dopisnica, poslana iz Dunaja v Basel 9. decembra 1872, ustrezno dofrankirana z 8 krajcarji.

Slika 8. Dopisnica, poslana 22. julija 1872 iz Plzna preko Bremen v San Jose, Kalifornija, ustrezno dofrankirana s 3 krajcarji.

Slika 9. Dopisnica, poslana 4. februarja 1875 iz Ljubljane v Verono, ustrezno dofrankirana s 13 krajcarji. Obstaja podobna dopisnica, prav tako poslana iz Ljubljane v Verono 2. novembra 1874, obe pa izhajata iz iste korespondence.

Uporaba dodatnih frankatur v prometu s tujino po UPU, od 1. julija 1875 dalje

S sklenitvijo Bernske pogodbe o ustanovitvi splošne poštne zveze (UPU), sklenjene 9. oktobra 1874, ki je začela veljati 1. julija 1875, se je pri tarifah marsikaj spremenilo; v glavnem za promet med članicami UPU.

Teh je bilo sprva 16; Francija kot ustanovna članica je pristopila šele 1. januarja 1876.

Poštšina za dopisnice je med članicami znašala 5 krajcarjev z nekaj izjemami.

Z pošiljanje v Nemčijo, Luksemburg in Helgoland je veljala dotedanja poštšina – 2 krajcarja. Za Srbijo je poštšina znašala 4 krajcarje. Priporočnina je znašala 10 krajcarjev, ekspresnina pa 15. Slednje dopisnice so izjemno redke.

Črna gora ni bila ustanoviteljica UPU, poštšina zanjo je znašala 4 krajcarje.

Možno je bilo pošiljanje dopisnic tudi v nečlanice, npr. Brazilijo. Tarifa je znašala 30 krajcarjev, če je dopisnica potovala preko Hamburga, sicer pa 46 krajcarjev. Tu je bila poštšina odvisna tudi od poti; taki primeri so poznani tudi pri drugih državah, npr. Grčiji.

Na poštni konferenci v Bernu leta 1876 je bilo govora o pristopu drugih držav v članstvo UPU.

S 1. julijem je pristopilo precej francoskih, danskih, nizozemskih, portugalskih, španskih in angleških kolonij (npr. Indija), Brazilija, Grenlandija, Perzija in Japonska, nekatere od njih pa šele leta 1877.

Poštšina zanje je v glavnem znašala 10 krajcarjev, se je pa v naslednjih letih še zniževala. Tudi tu velja, da redkost poslanih dopisnic variira od zelo redkih do bolj pogostih.

Dopisnice, poslane v nekatere destinacije, še niso poznane in takih destinacij ni prav malo. Zanje vemo le iz predpisanih tarif. Sicer pa je pri vsaki namembni državi v knjigi prikazana stopnja redkosti glede na že omenjeno lestvico.

V nadaljevanju prikazujemo nekaj dopisnic, potovanih v različne destinacije v obravnavanem obdobju.

Slika 10. Dopisnica, poslana 19. marca 1876 z Dunaja v Pariz, z dodatnima znamkama za 3 krajcarje in 10 krajcarjev, kolikor je znašala priporočnina.

Slika 11. Dopisnica, poslana 3. oktobra 1875 iz Trsta v London in dalje preposlana v Oxford, z nalepljeno angleško znamko za 1/2 penija, izdaje 1870.

Slika 12. Dopisnica, poslana 17. februarja 1876 iz Maribora v Čedad, z dodatno znamko za 5 krajcarjev (2 krajcarja prefrankirana).

Boštjan Petauer FRPSL

Izdaje Jugoslovanske begunske vlade v Londonu

Izdaje jugoslovanske begunske vlade v Londonu so se uporabljale na pošti, ki je potovala preko njenih uradov, kakor tudi na pošti, ki je potovala z njenimi trgovskimi ladjami. Slednje pošiljke so dosti redke.

Znamke bomo prikazali kronološko. Kjer imamo na razpolago tudi pisma, jih bomo obravnavali hkrati z izdajami. Vse znamke so bile tiskane v angleški tiskarni *Waterlow & Sons LTD* v Londonu na običajnem papirju s svetlečim lepilom, zobčane pa so različno, tako v linijskem zobčanju kot grebenastem. Naklade niso poznane.

Prva serija je izšla 27. marca 1943, ob drugi obletnici protestov zaradi pristopa Jugoslavije k trojnemu paktu.

Slika 1. Kompletna izdaja prve serije

Slika 2. Dve pismi, potovani s trgovskimi ladjami jugoslovanske mornarice.

Zgornje z ladjo št. 56 znotraj Velike Britanije (je tudi žigosano s prvim dnem izdaje), spodnje pa v New York z ladjo št. 3. To pismo je tudi cenzurirano. Cenzurna nalepka je na zadnji strani, na prvi je viden le njen manjši del.

Naslednja serija je bila izdana novembra 1943 (natančen datum ni znan). Je enaka prejšnji, le s pretiskom »Crveni Krst« (Rdeči Križ) v črni in rdeči barvi in z doplačilom 12,50 din.

Slika 3. Kompletna serija znamk 2. izdaje

Slika 4. Kompletna serija druge izdaje, poslana v London (gre za znano filatelistično ime tistega časa) z ladjo številka 18. Na njej je odtisnjen tudi datum 27. maj 1943. Ali gre za prvi dan izdaje, mi še ni uspelo ugotoviti.

Tretja serija, izdana 1. decembra 1943, predstavlja velikane jugoslovanske kulturne preteklosti. Izmed Slovencev je predstavljen na prvi znamki Valentin Vodnik. Ta serija je bila kasneje tudi

Slika 5. Kompletna izdaja znamk tretje serije.

večkrat pretiskana. V zvezi s to serijo je bil izdan tudi (edini) spominski blok tega področja.

Slika 6. Celotna serija znamk 3. izdaje, poslana znotraj Velike Britanije (številke ladje ni) in žigosana z žigom prvega dne.

Slika 7. Blok, izdan ob 25. obletnici ustanovitve Jugoslavije.

Obstajajo tri kompletne serije pretiskov tretje izdaje, prikazane so na sliki 8. Navedbe v zvezi z njimi pa se med katalogi razlikujejo. Tako katalog Jugomarka navaja, da gre za neizdane

serije oziroma v zadnjem primeru za poskusne tiske, medtem ko *Katalog poštskih maraka Jugoslavije* navaja, da so bile vse tri serije pretiskane marca 1945, pri čemer naj bi bili prvi dve seriji poznani tudi na pismih, potovanih z ladjami trgovske mornarice. Jaz jih kljub dolgoletnemu zbiranju še nisem videl, kar pa seveda ne pomeni, da jih ni.

Slika 8. Kompleti pretiskanih vrednot tretje izdaje.

In za konec še zanimivost. Čeprav te znamke niso bile nikjer več v uporabi, obstaja 11 potovanih ekspres priporočenih kuvert z datumom (april 1950) iz Novega Sada v Sento (dohodni žig na hrbtni strani) z atestom inž. Mirka Vernerja (znani atestator tistega časa), ki potrjuje pristnost teh kuvert. Ali je bil on izvajalec tega in kako mu je vse skupaj uspelo, mi ni poznano.

Slika 9. Atest inž. Mirka Vernerja za pismo, potovano iz Novega Sada v Sento 4. aprila 1950.

Povzetek

V svojem prispevku obravnavam izdaje jugoslovanske begunske vlade v Londonu. Na koncu prispevka obravnavam tudi ekspres priporočeno kuverto, ki je bila pravilno poslana leta 1950, toda znamke na njej niso bile nikjer več v uporabi, ima pa atest znanega atestatorja tistega časa in se sprašujem, kako je obstoj take kuverte mogoč.

Summary

In my article I deal with stamps, issued by the Yugoslav government in Exile in London. At the end of my article, I describe a curiosity – express registered letter sent from Novi Sad to Senta in 1950, when these stamps were not in use anywhere any more but they have a certificate, issued by a well-known philatelic name of the time and wonder how such a letter could have been sent at all.

Literatura in viri

1. Katalog poštskih maraka Jugoslovenskih zemalja 1991, Jugofilatelija, Beograd 1991
2. Katalog poštskih maraka u upotrebi na teritoriji Srbije 1840-2011, Prvi tom, Treće izdanje, SFK Beograd 2011
3. Lastna zbirka

Zmago Jelinčič Plemeniti

Pošta naših Sinajcev

Posledica vojne za prevzem Sueškega kanala je bila napotitev enot Organizacije združenih narodov na Sinajski polotok, za zagotovitev miru. Tako so 22. decembra 1956 zadnje enote Francije in Velike Britanije zapustile pristanišče Port Said, nadomestile pa so jih enote OZN (UNEF – United Nation Emergency Force), med katerimi so bile tudi jugoslovanske vojaške sile, kot Odred JNA na Sinaju.

Odred je bil poslan na Sinaj takoj, ko je bil formiran meseca novembra leta 1956, za kontrolo meje med Egiptom in Izraelom. Z mirovne operacije so ga, tako kot vse sile UNEF, na zahtevo Egipta odpoklicali junija meseca 1967. Takrat se je na Bližnjem vzhodu ponovno razplamtela vojna. Odred je deloval na mirovni misiji 11 let, skupno število vojakov v kontingentu pa je bilo 14.265. Vojaki so se menjavali na (praviloma) 6 mesecev, tako da je bilo skupno dvaindvajset menjav.

Avtor članka v pogovoru z Janezom Mejačem, »komandantom Sinajcev« pred pisanjem članka.

Jugoslovanskih vojakov v UNEFu je bila dobra petina vseh pripadnikov teh mirovni sil, med njimi pa je bilo kar lepo število Slovencev. Na zadnjem srečanju »Sinajcev« v Ljubljani, leta 2018, ki ga je organiziral Janez Mejač, eden od »Sinajcev«, jih je bilo evidentiranih zgolj 145, zagotovo pa jih je bilo precej več.

Pošta jugoslovanskega odreda JNA (Jugoslovanske narodne armije) je bila organizirana samostojno, ločeno od kontingentov ostalih držav. Z domovino je potekala preko letalske povezave Kairo – Beograd. Za pošiljke ni bilo potrebno plačevati poštne. Ko je prišla v Jugoslavijo, so jo večinoma pečatili z gumijastim okroglim žigom **Vojna pošta Br. 6000 Beograd** in razposlali po državi. Dohodni žigi končnih destinacij so bili na zadnji strani kuverte. Na sprednji strani pisemske ovojnice je pogost tudi ročni žig z napisom **Poštarina plačena paušalno**.

Za pripadnike odreda na misiji je podjetje **Jugofilatelija Beograd** natisnilo 11 tipov kuvert z različnimi motivi, za vsako leto delovanja odreda praviloma po eno.

Ponavadi je bil na vsaki zapis **Odred JNA, UNEF, EGIPAT** v raznih različicah, le redke so bile brez teh oznak. Naklada posamezne pisemske ovojnice je bila med 3000 in 4000 izvodi in danes pomenijo precejšnjo redkost.

Za pošiljanje je uporabljala pošta odreda lastne vojaške poštne žige. Bilo jih je 14 različnih. Podatke o poštni službi je zbral major Branko Petan za svojo razstavo leta 2018.

Letnik izdaje 1958

Letnik izdaje 1959

Letnik izdaje 1960

Letnik izdaje 1961

Letnik izdaje 1963

Letnik izdaje 1964

Letnik izdaje 1964

Letnik izdaje 1967

Seveda pa pošta ni bila omejena samo na pošiljanje v predpisanih pisemskih ovojnicah, dovoljena je bila uporaba

Poštna zgodovina

kakršnihkoli kuvert. Poštne pošiljke, naslovljene na prejemnike v Beogradu, na zadnji strani pogosto tudi niso imele dohodnega žiga, nekatere pošiljke pa tudi ne sprejemnega žiga vojne pošte št. 6000.

Pošiljka, pripravljena za uporabo, verjetno 1960.

Pošiljka, poslana 1957

Pošiljka, poslana 1959

Pošiljka, poslana 1959

Pošiljka, poslana 1960

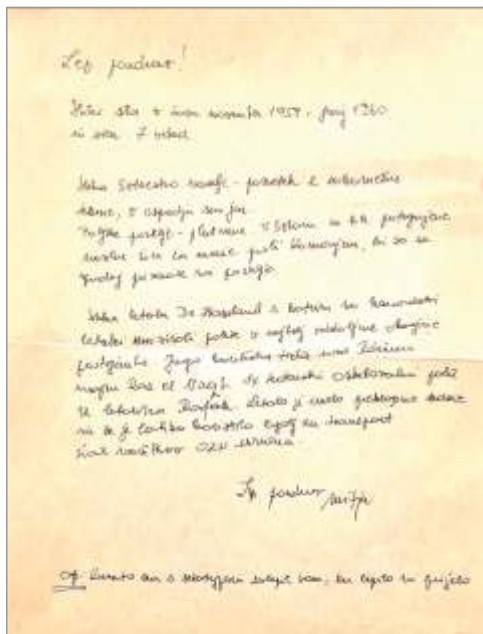

Pošiljka, poslana 1966

Našitek za uniformo jugoslovanskega odreda
10x5 cm.

Fotografije in pismo Mitje Lavriča iz zbirke avtorja članka.
Fotografija kuverte, izdane leta 1960, Janez Mejač.

Pismo udeleženca vojne operacije Mitje Lavriča
avtorju članka (dec. 2023).

Letalo kanadskih sil De Havilland, ki je prevažalo
pošto jugoslovanskega odreda.

Rokometna tekma pripadnikov jugoslovanskega
odreda.

Povzetek članka:

V članku obdelujem posebno pošto jugoslovanskega odreda v mirovni operaciji ZN na Sinaju v letih 1956 do 1967. Zaradi odmaknjenosti dogodka in neobstoja nekdanje skupne države je bila želja, da se ne izgubijo dokumenti tistega časa, še posebej, ker so v operacijah sodelovali tudi vojaki slovenske narodnosti. Cilj članka je prikazati čim bolj popoln prikaz vseh vrst poštnih pošiljk, ki so sodile v okvir dopisovanja vojakov. Vsebina članka temelji na ohranjenih primerkih iz osebne zbirke ter na pogovorih s še živečimi udeleženci dogajanja. S člankom sem poskrbel, da del naše filatelistične zgodovine in časov skupne države SFRJ ne izgine v pozabo.

Literatura:

- Sinajski Slovenci v mirovni operaciji in na misiji OZN UNEF I, Vojaški muzej slovenske vojske, Ljubljana 2021;
- Pogovor z Janezom Mejačem;
- Pogovor z Mitjo Lavričem;
- Osebni arhiv.

zmago@sns.si

Veselko Guštin

Zgodba o pismu – 25

Običajno kot zbiratelj poštne zgodovine ne berem pisem, a vsebina le-tega je poleg ovojnice zelo zanimiva. Pismo je bilo poslano iz Maribora v Bovec.

V pismu preberemo: »Pri nas pošta še ne posluje tako kot bi bilo dobro. Tebi sem po sreči lahko pisala. Pri nas je bil namreč nek gospod iz Ljubljane in gre v ponedeljek nazaj v Ljubljano. Pozabila sem ga vprašati, če tam pošta deluje kot prej, pa mislim da, zato sem napisala to pismo, da mu ga bom dala v ponedeljek, da ga bo v »Lubiani« oddal«.

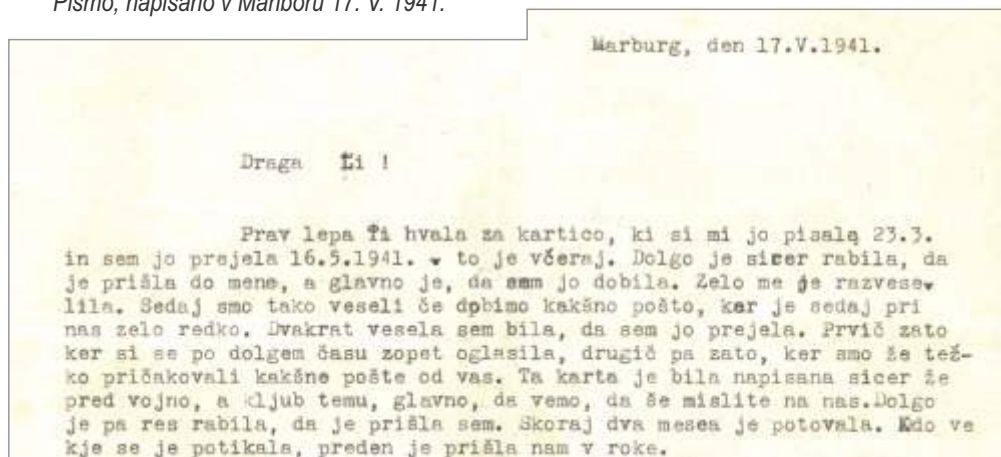
Pismo, napisano v Mariboru 17. V. 1941.

Posluževaje »privatnih kurirjev« je očitno delovalo skozi ves čas vojne! Pismo je bilo napisano 17. maja 1941 v Mariboru in predano »gospodu«, ki ga je v Ljubljani frankiral z dvema znamkama po 1 din (za notranji promet) in vrgel v nabiralnik. Žal se od strojnega žiga vidijo samo črtice na skrajnem desnem robu.

Pismo je prispelo v Bovec, kar dokazuje žig PLEZZO –GORIZIA 26.5.41-XX na hrbtni strani.

Pismo je bilo natančno odprto s škarjami po zgornjem robu. To, da so bile znamke odrezane, prejemnice (Lidije Pirc) ni preveč vznemirjalo!

O Lidiji (v tem pismu je na začetku naslovljena z Li) smo že pisali v prejšnjih številkah NF, zato kar preidimo k vsebini pisma, ki ga je natipkala njena sestrična Marica, takrat stara približno 25 let:

Torej vojne je konec, nam gre pa sedaj zelo dobro. Živi in zdravi smo hvala Bogu vsi. Pri nas sicer ni bilo nič hudega, a ubogi Viktor je moral precej pretrpeti preden je prišel domov. Kakor več je vojna začela 6. aprila ob 5 uri zjutraj, Viktor pa je odpotoval ob 11. uri ponoči, torej koje bila že vojna. Potoval je v Boko Kotarsko in je rabil 6 dni, da je prišel na cilj. "o je prišel v Boko, je bilo ravno najhujše. Ko pa so bili enkrat zasedeni, ni bilo več hudega. Kar je bilo najhujše, so bila bombardiranja. Srečo je imel, da ga ni zadelo. Hvala Bogu, da se je vrnil zdrav domov. Mi smo bili zelo v skrbeh kaj je z njim, ker se nič ni oglasil. On je sicer pisal in bržjavil večkrat, a do nas nabena pošta ni prišla. Pošto, ki je jeon oddal 9. aprila v Splitu, smo mi dobili šele po 10. maju. Mi smo bili popolnoma odrezani od sveta in nismo nič vedeli kaj se godi drugod. Od samih skrbi nismo mogli ne jesti, ne spati in smo zelo slabo izgledali. A sreča je bila, da to ni dolgo trajalo. Maribor je bil že 9. aprila osvobojen. V Mariboru ni bilo bojev in tudi bombardirali niso nič, kar je bilo hudo je bilo samo to, ko so mostove "pognali v Irak" in ko so skladišča in kasarne zažgali. Streljanja je bilo sicer dosti v okolici, tudi granate in bombe so padale, a v mestu samem ni bilo nič hudega.

V prvem delu pisma beremo, da je bil Maribor »osvobojen« že 9. aprila 1941, t. j. Nemci so ga v celoti zasedli. Zaključek je prav tako v stilu vseh nemških dopisov tistega časa:

Oprosti napakam, pišem na mrež ob 11 uri zvečer pri Viktorju na domu. Temu stroju nisem vajena, hočem hitro napisati, pa delam take napake. Povrh tega sem pa še zaspana, da komaj gledam, zato se bom spravila spat. Upam, da oprostiš "den vielen Fehlern."
 Unser Gruss ist "Heil Hitler"!
 Prav lepe pozdrave vsem Vašim doma od vseh naših posebno
 Tebi od Tvoje sestrične

Charlie

V pismu tudi dosledno uporablja nemški izraz za Maribor in italijanski za Ljubljano. In vrednost pisemske ovojnice? Če, in še enkrat če, če bi bila lepo žigosana in z nepoškodovanimi znamkami, bi bila vredna kakšnih 70-100 €, tako pa 0 (nič) €! Pisma z italijanskimi provizoriji so zelo redka, ker so bila samo nekaj mesecev v uporabi!

veselko.gustin@gmail.com

Prispevajmo 1 % dohodnine za delovanje FZS

Davčni zavezanec rezident lahko zahteva, da se do 1 % dohodnine, odmerjene po zakonu, ki ureja dohodnino, od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje upravičencev do donacij, ki so nevladne organizacije, politične stranke, reprezentativni sindikati, registrirane cerkve in druge verske skupnosti ter šolski skladi ali skladi vrtcev. V kolikor je odmerjena dohodnina v višini 0 EUR, je tudi znesek donacije 0 EUR.

Alojz Tomc

Kako pisma potujejo?

Ločna in Mačkovec sta bili nekoč majhni vaški naselji severovzhodno od Novega mesta v smeri proti Otočcu. Avtor članka v Dolenjskem listu je pred sedemdesetimi leti opisal, kakšno več sto kilometrov dolgo pot je moralo opraviti pismo (in zakaj), da je, oddano poštarju popoldne v Ločni, naslednji dan dopoldne prispelo k naslovniku v sosednji Mačkovec.

Dolenjski list je osrednji informativni regionalni časopis za Dolenjsko, Posavje, Belo Krajino in kočevsko-ribniško območje. Izhaja tedensko (že od leta 1950), zato veliko "novic" objavi z zamudo. Nekateri mu zato ljubkovalno rečejo kar *Zapozneli glas*.

Starejše izvide v digitalizirani obliki občasno prebiram v arhivu na spletu (www.dolenjskilist.svet24.si) in v številki 41 iz leta 1954 (letnik V), ko je, kot tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto, izhajal še na borih štirih do osmih straneh, sem na zadnji strani zasledil članek, ki me je pritegnil, ker govori o prenosu pošte.

Žal nisem uspel ugotoviti, kdo se je skrival za inicialkama ER, menim pa, da je bil avtor tega članka najverjetneje eden od takratnih uslužbencev novomeške pošte.

Kako pisma potujejo?

V četrtek popoldne je Francka iz Ločne izročila novomeškemu pismonoši pismo za Jožeta iz Mačkovca in mu zabičala, da mora biti drugi dan v Jožetovih rokah. Pismonoša ji je obljubil in s pismom v torbi odšel proti Novemu mestu. Francka je vedela, da nosi pošto v Mačkovec pismonoša iz Otočca ob Krki, v Ločno pa iz Novega mesta. Avtobus, ki vozi pošto iz Novega mesta v Otočec, je že odpeljal, zato je podvomila v pismonoševo obljubo.

Otoški pismonoša odhaja v dostavo ob osmih zjutraj, torej mora biti pismo do takrat v Otočcu. Toda kako, če pelje avtobus iz Novega mesta šele popoldne? No, Jože je prejel pismo res že v petek dopoldne in Francka si tega ni znala razložiti. Zato ji bomo v teh vrsticah povedali, kako in kje je njeno pismo potovalo.

Pred selitvijo v novo poštno stavbo v neposredni bližini (leta 1962) je pošta Novo mesto domovala v prostorih nekdanjega kapucinskega samostana in kasneje vojaškega skladišča na Kapucinskem trgu, danes Novem trgu.

Fotografijo hrani Dolenjski muzej Novo mesto.

Pismo je prišlo na pošto

Pismonoša je pismo oddal v špediciji pošte Novo mesto. Špedicija je prostor, kjer pošiljke pripravljajo za odpravo. Tu se je Franckino pismo pomešalo med ostale pošiljke in skupaj z njimi nastopilo svojo pot.

V špediciji je velika omara z nešteto predalčki. Pravijo ji usmerjevalna omara. Vsak predal ima svoj napis, na pr.: Celje, Ljubljana 1 dostava, Maribor, Metlika–Ljubljana 76, Ljubljana–Kočevje 74, Sežana–Gevgelija, Maribor–Zagreb 29, Ljubljana–Maribor 39 itd. V predal Metlika–Ljubljana 76 sme uslužbenec metati samo pošiljke za kraje, ki ležijo ob tej progi. Isto velja za ostale predale. Ob kateri progi pa leži pošta Otočec ob Krki, pod katero vas Mačkovec spada? Uslužbenec je namreč Franckino pismo vrgel v predal Maribor–Zagreb 29. Saj Otočec ne leži ob tej progi! Se je novomeški kartist zmotil? No, bomo videli.

Kartist je razdelil – ali kakor pravimo – usmeril vso navadno pisemsko stvarino, predali so polni. Zdaj začne prazniti predal za predalom. Na kupček pisem, ki jih je vzel iz predala, položi listek z napisom odpravne smeri. Na kupček, v katerem je Franckino pismo, položi listek z napisom »Maribor–Zagreb 29«. Drugi uslužbenec te kupčke povezuje v svežnje. In ko so predali prazni in pisma povezana, začno polniti vreče.

Sveženj s Franckinim pismom mora torej priti na vlak, ki pelje iz Maribora v Zagreb. V tem vlaku se namreč vozi potujoča pošta Maribor–Zagreb 29.

Odprava poštnih pošiljk na pošti Ljubljana 1 po drugi svetovni vojni (Muzej PTT pri ZJPTT v Beogradu).

Na vrečo, v kateri je sveženj s Franckinim pismom, pritrdijo naslov »Metlika–Ljubljana 76«. Ko so vse vreče zaprte, jih hkrati s paketi nalože na voz in odpeljejo na železniško postajo. Ta vožnja je navadno prava tekma, kdo bo prej na postaji; voz s pošto ali vlak. Nekateri namreč prinašajo pošto tako pozno, da morajo poštni uslužbenci na vso moč hiteti, če hočejo stvarino odpraviti še isti večer in ne zamuditi vlaka.

Vagon s potujočo pošto, ki je zjutraj pripeljal iz Ljubljane, se z večernim vlakom vrača. Zjutraj je pošto razvažal, zvečer jo pa pobira.

Nalaganje paketov v poštni vagon. Bolgarska paketna znamka iz leta 1941.

Pismo gre na pot

Vrečo, v kateri je Franckino pismo, nalože torej na potujočo pošto Metlika–Ljubljana 76. Uslužbenec potujoče pošte jo med vožnjo odpre in strese iz nje vso stvarino. Sveženj za svežnjem jemlje v roke. Vse, ki so naslovljeni na potujoče pošte, razveže in pisma razdeli po predalih svoje usmerjevalne omare. Že v Metliki, Črnomlju, Semiču in na drugih postajah je dobil na svojo potujočo pošto naslovljene vreče, v katerih je bilo več ali manj svežnjev. Med njimi so bili tudi svežnji za potujočo pošto Maribor–Zagreb 29. Pošiljke iz teh svežnjev je položil v predal z istim napisom. Zdaj priloži še tiste, ki jih je prejel v Novem mestu. Do Ljubljane se mu jih bo še nekaj nabralo, tako da bo predal poln. Enako je z drugimi predali. Tako zbere v enem predalu pošiljke za potujočo pošto Maribor–Zagreb 29 za vse proge od Metlike do Ljubljane, v drugem za potujočo pošto Ljubljana–Kočevje 74, v tretjem za potujočo pošto Ljubljana–Most na Soči itd.

Ko se vlak bliža Ljubljani, začne povezovati pisma iz predalov v svežnje. Teh je mnogo in debeli so. V tistem, ki nosi

napis Maribor–Zagreb 29, je tudi Franckino pismo. Sveženj se je nabralo za več vreč. V eno naloži samo pošiljke za Ljubljano, v drugo za inozemstvo, v tretjo za potujočo pošto Ljubljana–Beograd 9 itd. Kam naj pa da sveženj s pošiljkami za potujočo pošto Maribor–Zagreb 29? Vlak s to potujočo pošto namreč ne vozi skozi Ljubljano, marveč skozi Zidani most. Sveženj je treba nekako odpraviti do tja. Brzovlak iz Sežane je že odpeljal proti Beogradu. S tem torej ni nič. Poslužiti se je treba vlaka, ki odpelje 5 minut čez polnoči proti Mariboru. V tem vlaku vozi potujoča pošta Ljubljana–Maribor 39. Naš uslužbenec napolni posebno vrečo s pošiljkami za Štajersko, vloži vanjo tudi sveženj s Franckinim pismom, jo zapre in naslovi na potujočo pošto Ljubljana–Maribor 39.

Delati je treba s polno paro

Vlak iz Novega mesta pripelje v Ljubljano. V tem času prihajajo od vseh strani tudi drugi vlaki s potujočimi poštami. Uslužbenci kolodvorske pošte Ljubljana 2 imajo dela čez glavo. Rastovarjajo prispele potujoče pošte in vozijo polne vozičke vreč in paketov od vlaka do vlaka. Vagon potujoče pošte Ljubljana–Maribor 39 se polni. S seboj bo vzel pošiljke za Štajersko iz vse Slovenije, pa še dovršen del drugih, med njimi tudi Franckino pismo.

Uslužbenci v poštnem vagonu delajo s polno paro.

Poštni vlak in poštarji nekoč FOTO POŠTNI MUZEJ

Sortirajo kupe paketov, odpirajo prejete vreče in dele navadno pisemsko tvarino po predalih svojih usmerjevalnih omar. V dolgem štiriosnem, močno razsvetljenem vagonu vlada tišina. Ni časa za razgovore. Prešteti je treba na stotine priporočenih in vrednostnih pisem, uskladiščiti cele vozove časnikov in paketov. Od Ljubljane do Zidanega mosta vozi vlak samo 1 uro 40 minut. Tam bodo iztovorili tvarino za jugovzhodno Dolenjsko in te je mnogo. Zato hitijo.

Notranjost potujočega poštnege urada
(TMS, Muzej pošte in telekomunikacij).

Iz Ljubljane v Zidani Most

Vlak odpelje. Loveč ravnotežje delajo uslužbeneci dalje. Vročina, prah. Tisočeri ljudje, ki so vsa ta pisma napisali, v tem času spe. Tudi Francka ne misli več na svoje pismo. Zanj skrbijo uslužbeneci v potujoči pošti.

Poleg usmerjevalnih omar stoje stojala, od katerih vise odprte vreče. Ena izmed njih je namenjena tudi potujoči pošti Maribor–Zagreb 29. Sem notri vrže uslužbenec sveženj s Franckinim pismom. Vreče se polnijo in ko ob 1.45 pripelje vlak v Zidani most, je naša vreča že zaprta in opremljena z nazivom Maribor–Zagreb 29.

Deset minut pozneje pripelje iz Maribora vlak s potujočo pošto Maribor–Zagreb 29. Vanjo prepeljejo uslužbeneci pošte Zidani most vreče in pakete, ki jih je pripeljala naša potujoča pošta iz Ljubljane. Tako je torej Franckino pismo prišlo v Zidanem mostu na potujočo pošto Maribor–Zagreb 29.

Uslužbenec takoj odpre na svojo potujočo pošto naslovljeno vrečo. Najprej prešteje

in pregleda priporočena in vrednostna pisma, nato se loti ostale tvarine. Razvezuje svežnje in deli pisma po predalih svoje usmerjevalne omare. Tudi na teh predalih so napisani, le da so drugačni kakor v drugih potujočih poštah. Med njimi je tudi eden z napisom »Otočec ob Krki«. Nekaj pisem je že v njem. Vanj vrže tudi Franckino pismo.

Tvarina je razdeljena, vlak vozi proti Zagrebu. Pisma iz predala za Otočec ob Krki so povezana in zložena v vrečo. Ko so v njej še priporočena pisma, zapre uslužbenec vrečo, pripravi še pakete za Otočec ob Krki in sklep je pripravljen.

Iz vlaka na avtobus

V Krškem vlak ustavi. Uslužbeneci pošte Videm–Krško 1 prevzamejo med drugo tvarino tudi vrečo za Otočec ob Krki. Prenesejo jo na avtobus in ob pol osmih zjutraj je Franckino pismo na naslovnih pošti. Tu ga dobi v roke pismonoša Maks in sredi dopoldneva Jože iz Mačkovca že ve, kaj mu je Francka iz Ločne hotela važnega povedati.

Nekoč so avtobusi na rednih linijah poleg potnikov iz kraja v kraj prevažali tudi poštno vreče in pakete. Razglednica Novega mesta iz leta 1945 z avtobusom, ki pelje skozi Glavni trg v smeri pošte.

Naše pismo je torej napravilo prav čedno pot. Iz Novega mesta s potujočo pošto Me–Lju 76 v Ljubljano, od tu s pot. pošto Lju–Ma 39 v Zidani most, tu ga je prevzela pot. pošta Ma–Za 29, ki ga je peljala do Krškega, od tu pa se je pripeljalo z avtobusom v Otočec ob Krki. V četrtek popoldne ga je pismoñoša prinesel na pošto Novo mesto in v petek dopoldne je bilo dostavljeno v Mačkovcu. Če bi čakalo v Novem mestu avtobusne zveze z Otočcem, bi prišlo tja šele v petek popoldne in bi bilo dostavljeno šele v torek, ker dostavljajo v Mačkovec samo dvakrat na teden.

Brezhibna organizacija pošte

Pošta si prizadeva na vse načine, da bi prejeli naslovniki pošto v čim krajšem času. Izkoristi vsako priložnost, da bi skrajšala čas prenosa in tako delajo pošiljke včasih čudovito zavite poti, samo da pridejo čim prej v naslovni kraj. Služba uslužbencev na potujočih poštah in v špedicijah je zelo odgovorna in naporna. Zgrešiš pravi predal na usmerjevalni omari in pismo se zapelje v čisto drugo smer in zamudi najmanj dva dni. Ti

uslužbenci morajo poznati ne samo načrt prevoza pošte, ki izide vsako leto na preko 300 straneh, pač pa morajo tudi vedeti za vsako pošto, kje leži in kam je treba pošiljke zanje usmerjati. Med vožnjo nimajo časa iskati tega po pripomočkih, kajti vlaki ne čakajo. Ali ste že kdaj pomislili, skozi koliko rok in po kakšnih poteh je potovalo vaše pismo?

–er–

Glede na to, da sta bila takratna Ločna in Mačkovec oddaljena drug od drugega le dober streljaj, bi Francka lahko šla k Jožetu kar peš in ji sploh ne bi bilo treba pošiljati pisma. A kdo ve, morda pa je sporočilo k Jožetu moralo priti po uradni poti?

Pošta še vedno prenaša in dostavlja naše pošiljke naslovnikom, a na malo drugačen način, predvsem pa počasneje. Z ukinjanjem pošt in zmanjševanjem števila dostavnih dni si res ne dela usluge. V današnjem času bi Francka Jožetu najbrž raje poslala sporočilo po elektronski pošti ali pa bi ga poklicala po telefonu.

alozj_tomc1@t-2.net

Marjan Merkač

Mi, postkroserji!

Kdo ve, morda bodo čez leta govorili o današnjem času kot o drugi zlati dobi zbiranja razglednic. Že dve desetletji teče na spletu uspešen projekt, namenjen menjavi razglednic. Postcrossing je spletni portal, katerega namen je omogočiti ljudem prejemanje poštne razglednice s celega sveta. V Sloveniji imamo kar nekaj zelo aktivnih članov. Tukaj se predstavljata dva veterana postkrosinga.

Tanja Starc:
5.500 poslanih razglednic

Moja izkušnja s Postcrossingom

Rada si dopisujem, ta nujnost mi je bila dana že v zibko, vsaj tako sem prebrala iz svoje natalne karte nekega davnega poletja 1989, ko je tiskalnik izvrgetl zgodbo o postavitvi planetov v jeseni pred 50 leti.

Prva dopisovalka je bila od mene oddaljena zgolj 12 km zračne črte. Najstniki takrat nismo radi komunicirali preko telefona, stacionarnega seveda, sploh pa je komunikacija na papirju zelo drugačna od tiste preko žice. Žal se ne spominjam več, kako sem dobila prve dopisovalce zunaj Slovenije: Isabelle iz Francije, Victorio iz Avstralije in Emmanuela iz Gane. Občudovala sem lep pisemski papir in svetleče kulije, ki sta jih dekleti uporabljali, saj je bil to čisto drug svet od mojega.

Leta kasneje, ko sem imela razvežano mrežo dopisovalk, moški dopisovalci so bili redkost, mi je ena od norveških dopisnih prijateljic omenila *Postcrossing*

in njen cilj, da letno prejme in pošlje 50 kartic. Nemudoma sem preverila na spletu, kaj *Postcrossing* sploh je, in ker mi je bila zamisel o menjavi razglednic ter komuniciranje z neznanimi osebami, ki pa delijo isto strast, všeč, sem se oktobra 2014 včlanila tudi sama.

Bila sem super navdušena, kako bom pošiljala in prejela razglednice iz vseh koncev sveta. V začetku sistem dovoli le 5 razglednic v obtoku, s številom poslanih pa to narašča, vendar le do maksimalno 100 razglednic v obtoku. Pravijo, da prve ne pozabiš nikoli – prejela sem jo iz Belorusije, nočni razgled na Minsk. *Postcrossing* mi je razširil obzorje, kljub temu da imam rada geografijo in zgodovino, za mnogo mest in njihovih znamenitosti prej nisem še nikoli slišala. Z nekaj članicami si dopisujemo že leta, prejela pa sem tudi razglednico od člana, ki je moj rojstnodnevni dvojček!

Po 10 letih in 5.500 poslanih razglednicah še vedno pošiljam razglednice in se veselim prejetih, a je žal to v Sloveniji kar drag hobi. Lani smo se srečali v Trbovljah, pa so mi članice omenile, da vse razglednice pošiljajo z znamko C in da razglednice vedno pridejo, mogoče malo

kasneje, ni pa nujno. Se zgodi, da iz ZDA pride pošta hitreje kot iz Finske. Nekatera poštna pota so mi še vedno neznanca. V času covida so razglednice potovale tudi dlje kot leto dni, ko jih ni več mogoče registrirati, a prišle pa so.

Postcrossing je moj način, kako narediti svet kanček boljši. Osrečiti neznanca, se povezati z drugimi ljubitelji pisane besede. Dati del sebe, del svojega časa, prelitati misli na košček papirja in poslati na pot, v upanju, da razglednica najde naslovnik.

Zapisala: Tanja Starc

*Iztok Tvrdy:
11.000 (enajst tisoč)
poslanih razglednic.*

Pred Facebookom, Instagramom, Twitterjem, WhatsAppom in drugimi online komunikacijskimi orodji je bila razglednica. Mlajši med nami je morda še nikoli niso poslali nikomur. Danes je komunikacija večinoma takojšnja, klasično pošto pa digitalna množica slabšalno imenuje »polžja pošta«. Odkar je bila prva slikovna razglednica na svetu poslana londonskemu pisatelju Theodoru Hooku leta 1840, je bila razglednica zelo priljubljena kot sredstvo za izmenjavo slik in misli med regijami in kulturami. V zadnjem času je ta priljubljenost hitro upadla, predvsem zaradi porasta mobilnih telefonov in družbenih medijev. Pošiljanje razglednic zahteva več časa in truda kot pošiljanje e-pošte ali sporočila na družbenih omrežjih, zaradi česar so razglednice še bolj pomenljive, kot so bile, ko ni bilo takojšnje alternative.

Pisanje razglednice zahteva svoj čas. Zahteva, da se ji popolnoma posvetite. Prejem razglednice pa se vam zdi veliko bolj oseben kot prejem sporočila na

elektronski napravi. Prejeta razglednica je otipljiv znak osebne zavzetosti pošiljatelja. Nekaj čarobnega je vedeti, da je kos papirja, ki ga držite v rokah, prepotoval veliko razdaljo in šel skozi roke mnogih ljudi, da bi vam posredoval misli druge osebe. Medtem ko so »všečki« pogosto podeljeni brez premisleka in le stežka dosega raven smiselnega sodelovanja, je pisanje razglednice nekomu vaja v potrpežljivosti in pozornosti ter kaže, da vam je resnično mar – dovolj, da kupite razglednico, jo napišete in se odpravite na pošto, da kupite znamko in jo nato pošljete.

Kot že vemo, so Postcrossing domislili na Portugalskem. Leta 2005 je takratnega univerzitetnega študenta Paula Magalhães-a iz Portugalske ljubezen do razglednic vodila k ustvarjanju projekta Postcrossing, tako da bo naslednje leto Postcrossing star že 20 let. Postcrossing je spletna platforma, ki presega geografske in politične meje ter povezuje ljudi z vsega sveta. Pridruži se lahko kdorkoli, ne glede na starost, spol, raso ali prepričanje.

Mnogo ljudi na svetu želi prejeti kakšno lepo osebno sporočilo v svoj nabiralnik, ne pa zgolj računov in položnic. In mnogo ljudi na svetu želi kdaj pa kdaj napisati kaj lepega, pa nima komu. Za to je tu projekt Postcrossing: ko želiš nekomu pisati, dobiš od Postcrossinga naslov prejemnika in njegov opis. Napišeš in pošlješ. Ko prejemnik potrdi prejem tvoje razglednice ali pisma, da sistem Postcrossing tvoj naslov nekomu drugemu na svetu, ki prav tako želi poslati razglednico. In ko jo prejmeš, potrdiš sprejem. Cel krog se vrti dalje. Gre za pošteno shemo – kolikor pošlješ, toliko dobiš. Nobenih piramidnih shem. Seveda se občasno zgodi, da razglednica potuje zelo dolgo časa, ali pa se celo izgubi ali raztrga med poštno

obdelavo in prenosom. Vendar je takih izgub relativno malo.

Dejaven sem že od leta 2011. Prijatelj me je opozoril na ta projekt, vedoč za moje nagnjenje do filatelije. Preizkusil sem idejo in od tedaj dalje pridno zbiram. Ko sem se registriral na Postcrossingu, sem kmalu izvedel, da sta Paulo Magalhães in njegova partnerka Ana Campos svetovna popotnika. Po skupnem študiju računalništva na Portugalskem je Paulo najprej odšel v ZDA na pripravništvo, ona na Nizozemsko. Potem sta se preselila v Šanghaj, nato v **Ljubljano** in naprej v Berlin. V zadnjih letih sta se ustalila v mirnem ribiškem mestecu na jugu Portugalske, od koder upravljata projekt. Kdaj natančno sta Paulo in Ana kar nekaj časa živela in delovala s tem projektom v Sloveniji, ne vem. Nisem ju nikoli osebno srečal – morda je treba po tem vprašati koga s še daljšim stažem, kot je moj.

Na presenečenje mnogih se je Postcrossing prijel in se še vedno širi. Ko sem 2011 začel, sem največ pošte prejel s Finske, Nizozemske in Nemčije. Deset let kasneje pa je največ prejete pošte iz Nemčije, ZDA in Rusije, se je pa bistveno povečalo število držav, od koder prihaja pošta. Prvi milijon kartic skozi projekt je bil dosežen leta 2008, deset milijonov jih je bilo 2012, doslej jih je bilo že več kot 77 milijonov. V zadnji uri, ko to poročam, je bilo v Postcrossingu na novo potrjenih 451 kartic.

Pošta Slovenije je izdala znamko leta 2015

V tistem začetnem času je nekaj držav, začenši z Nizozemsko, že izdalo postcrossing znamko. Zato sem napisal predlog – bolje rečeno ekonomsko utemeljen predlog ali mini poslovni načrt – naši Pošti, ki je predlog uvrstila na spored in že v letu 2015 izdala znamko. O mojem predlogu in prvih odzivih pošte sem Ano sproti obveščal in ko je prišlo do slovesnosti ob izdaji znamke, ni bilo težko uskladiti še videokonference s Paulom in Ano. Ko je po tistem še precej drugih držav izdalo svoje Postcrossing znamke – nekatere celo po več v različnih letih, seveda to ni bila več taka redkost, da bi Paulo in Ana tako ali drugače prisostvovala pri slovesnostih ob izdaji.

Obrnila se je številka 11.000 poslanih razglednic. Pravkar! No, šalo na stran. Vsak si izbira svoj tempo pošiljanja in s tem tudi prejemanja razglednic oziroma pisem. Obstajajo primeri, ko se posamezni uporabnik po več letih neaktivnosti »zbudi« in spet začne pošiljati ter prejemati.

Če v povprečju pošlješ po eno razglednico na mesec, se to na družinskem proračunu skoraj ne pozna. Pri intenzivnejšem pošiljanju pa je seveda drago, vsaj sedaj v Sloveniji.

V danem hipu ima precej pošt po svetu dražjo poštnino, a tudi precej pošt bistveno nižjo. Za primerjavo trenutnih cen: če hočeš poslati razglednico mednarodno in prioritarno, potem to stane pri nas 2,81 € (torej 2,06 € + 0,75 €), medtem ko enaka storitev stane v Nemčiji 0,95 € in na Hrvaškem (po močni podražitvi pred kratkim) 1,70 €. Tako v Nemčiji kot na Hrvaškem na primer ni (ali vsaj ne omogočajo na enostaven način) pošiljanja s počasno pošto, torej brez prioritete. Ampak glede na bistveno nižjo ceno poštnine kot pri nas to tudi ni ovira.

Pri nas je možno poslati mednarodno kartico brez prioritete »le« za 1,69 €, kar je še vedno skoraj dvakrat dražje kot v Nemčiji s prioriteto. Toda pošta od mene do naslovnika potuje precej dalj časa, včasih celo grozno dalj. So primeri, da je kartica brez prioritete do naslovnika v ZDA ali Kitajsko potrebovala več kot 300 dni. Rezultat: v okviru Postcrossinga smo Slovenci doslej poslali slabih četrť milijona kartic, Nemci pa več kot 13 milijonov. V Nemčiji poštni promet narašča, saj si ljudje lahko privoščijo. V Sloveniji poštni promet upada, saj si ljudje tega ne morejo več privoščiti toliko, kot bi si želeli. Očitno se nekatere poštno uprave ne zavedajo, da bo v primeru kriznih situaciji (hudih sončnih neviht ali morebitne radiacije ali vojaških operacij) ob daljših izpadih on-line komunikacij dobro delujoča klasična pošta lahko pogoj za preživetje celega naroda. Ker tega zavedanja ni, z visokimi cenami načrtno uničujejo osnovno poštno storitev.

Kaj moramo zato Postcrosserji iz »dragih držav« početi? Primer: večina danskih Postcrosserjev blizu meje z Nemčijo striktno oddaja svoje kartice v Nemčiji, saj je Danska še dražja od Slovenije. Če bo naša pošta še enkrat podražila poštino, se mi bo že splačalo napisati od 50 do 100 kartic in se odpraviti na enodnevni izlet v Nemčijo ter jih tam oddat, saj bom skupaj s stroški izleta prišel ceneje skozi, pa še lep izletniški dan bom imel.

Naj povem še enkrat: če pošlješ eno ali dve razglednici na mesec, se na tvojem proračunu verjetno ne bo poznalo...

Za razliko od on-line komunikacije pa tukaj VEDNO veš, da na drugi strani ni AI ali ChatGPT, ampak je vedno ČLOVEK.

Če slučajno še kdo ne ve, lahko vse izveste na: www.postcrossing.com. Slovenski zbiralci lahko sledijo novostim

pri nas tudi na Facebooku ime: **Postcrossing Slovenija**. Stran urejata študentki Mateja Čuk in Karmen Bogataj.

Ideja Postcrossinga je povezovanje. Vsak se udejstvuje toliko, kot sam hoče. Zato te sistem nikoli ne bo opozoril, da na primer že zelo dolgo nisi poslal nobene razglednice ali pa na primer registriral razglednice, ki bi po vseh statistikah verjetno že morala priti do tebe. Zato je bistven tvoj odnos do ljudi po svetu. Do vseh ljudi. Ne glede na raso in spol in starost. Če imaš v glavi odklonilen odnos do drugače mislečih ali drugače oblečenih, ti lahko Postcrossing pomaga odpreti širši pogled na svet in posamezne ljudi po svetu.

Jaz osebno rad preberem opis (»Profile«) prejemnika moje naslednje razglednice, preden se odločim, kaj bom pisal. Rad razumem, kaj ima posameznik rad in s čim se ukvarja. Seveda lahko pošljem karkoli, a če prejemnika razumem, lahko pošljem nekaj takega, kar ga bo skoraj gotovo razveselilo. Če ima uporabnik prazen profil ali ni zapisano skoraj nič uporabnega, praviloma naključno izberem eno od praznih razglednic iz predala in mu jo pošljem. Izjeme so seveda začetniki - to so tisti, ki imajo do 5 poslanih ali prejetih razglednic, in ki morda še niso dojeli, da je smiselno napisati svoj profil. Le-tem pošljem lepo kartico z dobrodoščilo v Postcrossing.

Sčasoma sem opazil, da se bolj ali manj avtomatično temeljiteje posvetim uporabnikom, ki imajo oznako podpornika (Postcrossing Supporter badge). To oznako pridobi lahko vsak Postcrosser, ki v zahvalo za delovanje sistema prispeva npr. 10 € letno za delovanje sistema, torej manj kot 1 € na mesec. V sedanjem času so taki uporabniki relativno redki in doniranje

seveda ni obvezno. Vendar pa ta oznaka pri prejemniku meni osebno da določen signal, da je ta uporabnik resen in zavzet in se zato zanj še posebej potrudim.

Morda še besedo ali dve na temo: razglednica ali pismo? Kljub temu, da stalno govorimo o razglednicah, lahko tudi pošlješ ali prejmeš pismo. V Sloveniji je poštnina za poslano pismo v tujino nekoliko višja kot je poštnina za razglednico. So države, kjer je poštnina izenačena. Nekateri prejemniki prosijo le za pisma, nekateri le za razglednice, večini pa je oboje dobro.

Še nekaj malenkosti. Registracija je brezplačna. Uporabniško ime si izbereš sam, vendar tako, da ga nima že kdo drug na svetu. Moj naslov posreduje sistem le tistemu, ki mi želi pisati in nikomur drugemu, tako da je varnost zagotovljena. V vseh teh letih sem imel le pozitivne izkušnje.

Priložnostni žig v uporabi ob srečanju v Polhovem Gradcu.

Razglednice imajo tudi naslovno »filatelistično« stran. Opazil sem, da nekateri posebej želijo zanimivo znamko in frankaturo. Znamke zbiram že 60 let. Nikoli nisem bil član nobenega filatelističnega društva, a sem vseeno zbral kar precejšnjo zbirko. Ja, meni osebno znamke pomenijo več kot razglednice. Posebej, če so to lepe priložnostne znamke iz »manj pogostih« držav.

Vendar je to odvisno od posameznega Postcrosserja. Lahko rečem, da jih je večina dejanskih zbirateljev razglednic. Mnogo Postcrosserjev pa ceni predvsem osebno komunikacijo bolj kot pa samo razglednico ali znamke. S posameznimi zbiratelji znamk, ki jih zasledim med prejemniki ali pošiljatelji, se včasih dogovorim za dodatno izmenjavo znamk. Splošnega odgovora, kaj ohraniti in kako razvrstiti, zato seveda ni.

Posamezni Postcrosserji se hvalijo z albumi razglednic, ali pa, da lepijo razglednice doma ali v službi po stenah, itd.

Drugo srečanje v Polhovem Gradcu. Foto Izidor Jamnik.

Tudi srečanja in razstave slovenskih krosserjev so dobrodošla. Do sedaj pri nas le v organizaciji Roberta Jordana iz Trbovelj. Postcrossing je druga beseda za družabnost. Tudi osebna srečanja Postcrosserjev so druga beseda za družabnost.

Pa še nekaj o meni. Najbolj na kratko: sem upokojenec. V šali pa, da sem pri zadnjem »delodajalcu« (ZPIZ), ki je tako »ohrn«, da mi ni dal niti svojega e-maila@zpiz.si, ko me je »zaposlil«.

Drugače pa cenim urice s prijatelji, urejam okolico hiše in vzgajam nekaj sadnega drevja, ter petankam. Kaj je to petanka? Neke sorte balinanje, ki je po večini sveta še popularnejše od balinanja samega. Več o tem ti bo pa povedal »ata Google«.

Lepe pozdrave! Iztok Tvrdy.

marjan.merkac@siol.net

Veselko Guštin

Sodniški zapis SAVPEX 2024

V mesecu juniju 2024 sem kot slovenski sodnik za Poštno zgodovino (PH) sodil na virtualni filatelistični razstavi SAVPEX 2024 (South African Virtual Philatelic Exhibition, Južnoafriška virtualna filatelistična razstava), ki je potekala po internetu za eksponate v enem oknu v skupaj kar 13 razredih.

V moji skupini je bil vodja Sławomir Bem iz Poljske, sodeloval pa je še Luca Lavagnino iz Italije. Morali smo oceniti 10 eksponatov v razredu poštne zgodovine. Rezultati so bili dokončni in oddati jih je bilo treba do 15. junija 2022.

Moram reči, da je sojenje potekalo korektno, prijateljsko in zelo preprosto. Glavni komisar razstave Emil Minnaar nam je po elektronski pošti poslal v zgoščeni (zip) datoteki vse tekmovalne zbirke vseh razredov, podatke sodniških skupin in vse elektronske naslove 23 sodnikov in komisarjev (tudi sicer sodnikov), ki so sicer na listi sodnikov in komisarjev za FIP razstave. Naloga vsakega vodje sodniške skupine (team leaderja) je bila, da pošlje svoji skupini kratek program dela in dostop do datotek. Vsaka zbirka je bila predstavljena kot okno (s 4 x 4 listi), zatem pa še list za listom, vse skupaj v eni pdf datoteki. Sam sem datoteke prenesel na svoj lokalni disk, kjer so mi bile vedno pri roki. Ne vem, kakšen program so uporabili, a gledanje je bilo zelo enostavno. Premikanje in povečevanje slik je šlo zelo hitro. Vseh (mojih) eksponatov za ocenjevanje je bilo 8.

Kako je potekalo ocenjevanje eksponatov? Najprej sem jih ocenil sam in jih poslal Sławomiru Bemu. On je dobil podatke še od Luce in (matematično) sestavil končno oceno. Če ni bilo pripomb, je to bil dokončni rezultat.

Za primerjavo bom podal končno oceno vodje skupine – team leaderja ter svojo (v oklepaju):

		Treatment	Appropriateness of the subject	Philatelic & Related Knowledge	Condition	Rarity	Presentation	
Fr.	Exhibit:	A (20)	B (10)	C (35)	D (10)	E (20)	F (5)	Total
4	Basutoland mail during the Second Anglo-Boer W.	15 (14)	8 (8)	30 (28)	8 (7)	18 (18)	4 (3)	84 (78)
16	Back and forth at BBA 2012 - 2023	16 (10)	6 (7)	27 (25)	6 (7)	13 (10)	4 (3)	72 (62)
19	From the Austrian Empire to the Kingdom of Italy 1866-79	15 (13)	7 (8)	28 (28)	8 (7)	15 (15)	4 (3)	77 (74)

		Treatment	Appropriateness of the subject	Philatelic & Related Knowledge	Condition	Rarity	Presentation	
Fr.	Exhibit:	A (20)	B (10)	C (35)	D (10)	E (20)	F (5)	Total
21	The post offices of the ancient province of Venice 1850-1860	16 (11)	8 (8)	30 (27)	8 (8)	18 (17)	4 (4)	84 (75)
23	Postage Due on USA to UK Mails 1875-1907	15 (15)	8 (8)	32 (32)	8 (8)	17 (12)	3 (5)	83 (80)
28	Mexico's mail in backlog, since 1900	14 (13)	7 (8)	27 (31)	7 (8)	16 (17)	3 (4)	74 (81)
30	Early mails between Asia and Europe via Trieste	18 (17)	8 (7)	31 (29)	9 (8)	18 (12)	4 (4)	88 (77)
32	Simbirsk telegraf	11 (11)	6 (7)	20 (27)	8 (7)	15 (18)	3 (3)	63 (73)

Nekje sem bil pri ocenjevanju bolj strog, nekje bolj popustljiv. Ocene odstopajo od 3 pa tja do 11 točk. Naj povem, da sem prav v tem času prevajal pravilnik priprave in ocenjevanja eksponatov poštne zgodovine, zato sem bil morda preveč »dosleden«.

Eksponat pod št. 16 (*Back and forth at BBA 2012 - 2023*) bomo imeli možnost ocenjevati tudi v Kranju.

Po zaključku ocenjevanja eksponatov nam je glavni komisar Emil Minnaar po mejlu poslal diplomu v pdf obliki, ki si jo lahko sami natisnemo.

Nekje v začetku avgusta sem dobil še kovinsko medaljo (z istim motivom živali, kot na diplomi), ki mi jo je poslal italijanski kolega Luka. Kako pa je do njega prišla, ne vem.

Vsekakor še ena zanimiva izkušnja ocenjevanja filatelističnih eksponatov.

veselko.gustin@gmail.com

Igor Pirc

Filatelistična razstava enovitrinskih razstavnih zbirk z mednarodno udeležbo EnajstoOkno Kranj 2024

Konec avgusta in v začetku septembra je v Gorenjskem muzeju v Kranju potekala že enajsta specializirana dvoletna razstava z mednarodno udeležbo. Specializirana se je imenovala zato, ker so bili razstavljeni samo eksponati ožje teme – od enega do treh oken.

To je novost, ki jo uvaja evropska Zveza in ki pokriva velik preskok med enim oknom in petimi okni, kar je bil problem za marsikaterega razstavljalca in posledično za sodbe sodnikov.

Razstava je bila posebna še tudi zato, ker je bila sestavljena iz eksponatov, razstavljenih v prostorih stare kranjske mestne hiše (danes ene od enot Gorenjskega muzeja), ter drugega dela, praviloma bolj oddaljenih razstavljalcev, ki je bil (in je še) dostopen samo na spletni strani Zveze FZS. Ker je EnoOkno nizkocenovni projekt, smo na ta način rešili problem potnih ali poštnih stroškov, vezanih na dostavo eksponatov. Razstavljalci na spletu so iz Grčije, Vojvodine, BiH, Alžirije ter en nemški razstavljalcev.

Ker se prvenstveno posvečamo nadaljevanju razstav v Kranju, so bile vse digitali-

Utrip ob odprtju razstave v Kranju

zirane zbirke ves čas predvajane v predprostoru razstaviščne sobe. Skupaj je bilo udeleženih 48 razstavljalcev s skupaj 54 okni ter še dve zbirki častnega razreda.

Obiskovalce je pozdravil Igor Pirc, duša razstave.

Udeleženci štirih sosednjih držav

Po odprtju razstave v Kranju

Razstava v Kranju ima dolgoletno tradicijo, saj poteka že od leta 2003, ima pa tudi zveste sopotnike, saj Nemci, Hrvati, Madžari in Italijani (letos izjemoma ne Avstrijci) redno sodelujejo in naši prijatelji Jörg Maier, Mate Glavić, Artur Banas in Gabriele Gastaldo osebno prinašajo eksponate in se udeležujejo ceremonij.

Nemec se nam je na odprtju razstave celo zahvalil, da smo v teh dveh desetletjih imeli vpliv na razvoj enovitinskih eksponatov na Bavarskem!

Tradicionalni Grand-Prix je letos prejel madžarski razstavljevec György Lóvei za trivitrinski eksponat *Postal documents of the international air mail service to and from and via Hungarian Kingdom up to 30.04.1928*.

Vsi razstavljevci v Kranju so imeli zadnji dan razstave možnost pogovora s sodniki o tem, kako izboljšati eksponat. Žal jih je prišlo malo.

Ob razstavi je izšla tudi ilustrirana dopisnica

Dogovor z Gorenjskim muzejem: **Dvanajsto Okno** bo svoja okna ponovno odprlo **27. avgusta 2026**. Že sedaj ste vljudno vabljeni na ta dogodek!

Podelitev nagrad in priznanj. Madžarski komisar prevzema Grand prix za njihovega razstavljevca.

Fotografije: Jelena Justin, Alojz Tomc in Veni Ferant.

ipirc711@gmail.com

Staša Prah, Bojan Bračič

27. ALPEN ADRIA

Vsakoletno filatelistično razstavo Delovnega dogovora Alpe Jadran filatelija (AJF) so pod gornjim imenom pripravili letos kolegi z Bavarske. Razstava je bila postavljena skupaj z regionalno razstavo AMBRIA 2024 v bavarskem mestecu Amberg.

Amberg je bil prvič omenjen leta 1034, od leta 1329 je bil glavno mesto takrat samostojne regije Gornji Pfalz. V srednjem veku je bil pomembno trgovsko središče.

Ime pomeni *Na hribu* (Am Berg) in je povezano s cerkvijo Marije Pomagaj na bližnjem hribčku. Mestece je nastalo ob reki Vils, po kateri so s čolni, imenovani *platna* (Platte = plošča) vozili železovo rudo v 60 km oddaljeni Regensburg; nazaj so vozili sol. Po tridesetletni vojni so regijo priključili Bavarski. Danes ima Amberg 44.000 prebivalcev.

FZS je za nacionalno komisarko za to razstavo imenovala Stašo Prah, ki pa je imela s pridobitvijo eksponatov za razstavo nekaj problemov. Izgleda, da sodelovanje uveljavljenih razstavljalcev z eksponati, ki so že bili na razstavah višjega ranga, na taki razstavi ni zanimivo, ni pa novih eksponatov, primernih za to stopnjo razstavljanja. Nazadnje ji je le uspelo pridobiti štiri eksponate, tako da se je Slovenija tudi tokrat udeležila skupne razstave.

Razstava je bila v kongresnem centru, v primerno veliki in lepi dvorani, v čisto novih vitrinah. To je bil privilegij za eksponate in komisarje. Kvalitetne vitrine in prijeten prostor naredijo vse skupaj bolje, lepše in lažje.

Celotna organizacija je bila primerna, organizatorji so poskrbeli tudi za ogled mesta in vožnjo s platno, žal pa ni bilo niti

Tri generacije vstavljalcev slovenskih eksponatov v nove vitrine. Foto: Mirijana Bračič.

osnovnega sestanka komisarjev. Tudi vreme ni ravno služilo, saj je večino časa deževalo.

Mestno znamenitost Amberška očala naredita loka na mostu, ki vodi od trdnjave do nekdanjega skladišča orožja, z odsevom v Vilsu.

Monterji Bojan, Staša in Tala na ogledu mesta. (Foto: Mirijana Bračič).

Sodniška žirija, sestavljena iz predstavnikov vseh držav udeleženk, tokrat ni bila zelo stroga. Slovenski razstavljalci so se solidno odrezali. Njihovi eksponati so pokazali potencial za nadaljnji razvoj.

Slovenski predstavniki na razstavi AJF v Ambergu so bili:

- Izidor Jamnik, *The Way Up the Mountain*, maksimafilija (ena vitrina), 77 točk, pozlačena medalja;
- Boštjan Petauer, *Slovenia: A New Country with a Rich Past and Amazing Beauties*, maksimafilija (pet vitrin), 80 točk, velika pozlačena medalja;
- Šolski krožek I. OŠ Žalec, *The Learning Trail Around Hell Cave*, mlad. filat. (ena vitrina), 73 točk, velika srebrna medalja;
- Veni Ferant, *Greetings from Celje*, razglednice (pet vitrin), 81 točk, velika pozlačena medalja.

Veliko nagrado razstave AJF je tokrat dobil tematski eksponat *Alpine Skiing – One of the Most Popular Winter Sports* madžarskega razstavljalca Arturja Banasa, ki je v osmih vitrinah prikazal zelo zanimivo z g o d b o z raznolikim in kakovostnim filatelističnim gradivom.

Razstavljalci so prejeli zaslužena priznanja. Zadnje čase organizatorji filatelističnih razstav razmišljajo tudi o tem, kako bi lahko bile medalje povezane z lokalnimi posebnostmi. Namesto klasičnih medalj so udeleženci prejeli steklenice tamkašnjega predikatnega silvanca.

**"Minister za zdravje opozarja:
Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!"**

Več o rezultatih razstave pa najdete na spletni strani alpeadria.eu.

Zadnji dan razstave je bil sestanek predstavnikov AJF, ki ga je pripravil tajnik grupacije Igor Pirc.

Predstavniki Delovnega dogovora AJF

Na sestanku predstavnikov Delovnega dogovora AJF, ki ga je vodil njen predsednik Bojan Bračič, je bilo odločeno:

- da bodo do sedaj vsakoletne razstave, vnaprej vsako drugo leto. Naslednje bodo pripravili hrvaški kolegi leta 2026 v Poreču, leta 2028 pa bo na vrsti Madžarska.
- Članstvo Ticina (Švica) je do nadaljnjega zamrznjeno. Članice AJF namreč niso nacionalne zveze, izjemi sta Hrvaška in Slovenija, ampak posamezne regije iz ostalih držav.

Žal švicarska zveza kolegov iz kantona Ticino pri tem ne podpira in tako ne morejo izvajati v AJF dogovorjenih obveznosti, zaradi tega so že lani napovedali odhod. Seveda pa lahko vsak bodoči organizator AJF razstave kolege iz Ticina povabi kot goste.

- Spletna stran alpeadria.eu je pomembna in naj ostane po dosedanjem sistemu; zanjo skrbi FZS z urednikom Igorjem Pircem. Dolžniki sredstev, ki so potrebna za delovanje te strani, se bodo potrudili, da zaostale dolgove čimprej poplačajo.

stasa.prah1@gmail.com

bojan.bracic@triera.net

Veni Ferant

Razstava Razglednic Trbovlje 2024

Razstavo sta pripravila Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje in Filatelistično društvo Trbovlje, s pokroviteljstvom Filatelistične zveze Slovenije ter s pomočjo Pošte Slovenije.

Razstava je bila odprta od 1. do 12. oktobra 2024 v avli Delavskega doma Trbovlje. Namen razstave je bil, da bi na enem mestu prikazali čim več različnih možnosti razstavljanja razglednic, ki resnici na ljubo, v zadnjem času pridobivajo na priljubljenosti med različnimi vrstami zbiralcev.

Tokratna razstava je potekala brez ocenjevanja strokovne žirije. So pa obiskovalci imeli možnost, da predlagajo in izberejo tisto, ki se njim zdi najboljša.

Namen razstave je popularizirati zbiranje in razstavljanje razglednic. Na tokratni razstavi je bilo prikazanih 33 zbirk poštних kart vseh pojavnih oblik, kot jih je na odprtju razstave 1. oktobra 2024 predstavil pobudnik razstave Robert Jordan.

Robert Jordan pri pozdravnem nagovoru

Na odprtju razstave je navzoče pozdravil tudi mag. Bojan Bračič, predsednik Zveze FZS ter Vesna Jesih, podžupanja Trbovelj, odprtje razstave pa so popestrili učenci Glasbene šole Trbovlje.

Pogled na razstavni prostor

veni.ferant@gmail.com

Slika 2. Zbiranje poštних znamk

Poleg klubov in društev so si odrezali svoj kos pogače tudi že trgovci s poštними znamkami. Nastajali so tudi prvi ponaredki prvih poštних znamk, kajti poštne znamke so vrednotnice. Z iznajdbo in uporabo poštних znamk v poštнем prometu pa so nastale tudi težave.

Slika 3. Prva mednarodna poštna konferenca leta 1863 v Parizu.

Največji problem je bil, kako npr. odposlati frankirano pismo z angleškimi znamkami v Francijo, Italijo ali v prekomorske države. Najprej se je uveljavilo dogovorno sporazumevanje med poštними upravami posameznih držav, kjer pa se je večkrat tudi zataknilo. Leta 1863 je bila na pobudo ameriškega ministra za poštni promet Montgomeryja Blaira organizirana v Parizu mednarodna poštna konferenca, kjer je bil tudi že dogovor o ustanovitvi Generalne poštne zveze (sl. 3 in sl. 4).

Šele po 11 letih je bila leta 1874 v Bernu (Švica) ustanovljena najprej Generalna poštna zveza, ki se je kmalu preimenovala v Svetovno Poštno zvezo (UPU) – **Union postale universelle**. Letos mineva natanko **150 let** od ustanovitve povezave poštних uprav

skoraj vseh držav na svetu, kjer se je poenotila poštna politika in s tem tudi poštni promet med posameznimi članicami te zveze.

Slika 4. Znamke in OPD, izdano leta 1949 ob 75-letnici ustanovitve Svetovne poštne zveze (UPU).

Na ta način sem v uvodu tega članka izpostavil dva pomembna jubileja za nas filateliste: **160. obletnico začetka filatelije** in **150. obletnico ustanovitve Svetovne poštne zveze**.

V nadaljevanju tega članka pa dodajam še svoj jubilej – **80-letnico**, najprej zbiranja poštних znamk v albumu in šele v 60. letih 20. stoletja poleg zbiranja tudi pripravo filatelističnih zbirk za razne razstave in preučevanje filatelističnega gradiva, zlasti prvih slovenskih znamk – verigarjev in t.i. predfilatelističnega gradiva, ko še ni bilo poštних znamk.

Proti koncu leta 1944 sem bil evidentiran v nemški otroški vrtec, ker sem v začetku februarja 1945 dopolnil 6 let. V vrtcu (Kocelitova hiša na Mestnem trgu v Škofji Loki) sem bil samo 5 mesecev. S koncem aprila 1945 je vrtec zaprl svoja vrata. V petih mesecih sem se naučil nekaj

nemških besed, pokazali pa so nam med drugim tudi nemške poštne znamke (A. Hitlerja in vojaške motive). Nemška učiteljica je imela znamke sortirane v albumu. To me je tako navdušilo, da sem prosil staro mamo, če mi da nekaj poštних znamk, ki jih je prodajala v trgovini. Poleg poštних znamk je prodajala tudi tobak in tobačne izdelke, ki so bili med vojno zelo iskani artikli. V trgovini je bila partizanska javka, kjer so kurirji NOV izmenjavali pošto, mimogrede pa dobili tudi cigarete in tobak. V začetku maja, ko so Nemci odšli, je precej nemških znamk ostalo v trgovini moje stare mame. Žal pa je bil zelo slab izbor, ker je prevladovalo le nekaj nominal »Hitlerjev« za frankiranje pisem, dopisnic in paketnih spremnic.

Prvega septembra 1945 sem kot šestletni fantič začel nabirati učenost v osvobojeni državi v osnovni šoli v Škofji Loki. Razredna učiteljica je bila tovarišica Ivanka Gojnič, ki nas je po končanem pouku skoraj vsak dan »zastrupljala« s poštnimi znamkami, ki so bile zbrane v njenih albumih.

Ko sem prišel iz šole domov, sem prosil mamo, če mi naredi album za poštne znamke, ker mi je že prej naredila nekaj zvezkov iz starih agend, ki so ostale na podstrešju. Po osvoboditvi je stara mama spet lahko prodajala tobačne izdelke,

Osnovna šola okoli leta 1953

poštne znamke, pisarniški material itd. Seveda so mene zanimale le poštne znamke.

Nekaj »Hitlerjev« mi je ostalo še od prej, zelo lepe so se mi zdele nove jugoslovanske poštne znamke. In to tako lepe, da sem jih nekaj deset ukradel stari mami. Seveda je ob inventuri konec prvega meseca takoj ugotovila manko in takrat sem dobil kar nekaj klofut, pridiga pa je zalegla za vse večne čase.

Moje prve znamke

Sta pa tako mama in stara mama pravilno odreagirali, ko sta spoznali, da mi bodo znamke samo koristile. Mama mi je naredila album, dobil sem tudi nekaj znamk, tako da sem v šoli tovarišici učiteljici lahko pokazal svojo zbirko. Vse od prvega do vključno četrtega razreda osnovne šole je bila edina mentorica za filatelijo moja razredničarka. Takrat pa sem naredil tudi precej škode. Kjerkoli sem našel kakšno nalepljeno znamko na pismu, razglednici, dopisnici, sem jo takoj odrezal in jo dal v skodelico z vodo, da se je odlepila. Nič koliko t.i. okupacijskih pisem, paketnih spremnic itd., sem na ta način uničil. Leta 1948 je PTT podjetje DF Jugoslavije izdalo serijo znamk z motivom Lovrenca Koširja.

Tovarišica Gojničeva nam je v šoli povedala nekaj o tem, kako je Košir dal idejo za poštno znamko. Toda glej ga

zlomka, ko sem čakal, da bom v trgovini babice videl nove »Koširjeve znamke«, le-teh ni bilo, ker so jih dobili le filatelisti, ki so bili na pošti naročeni na jugoslovanske znamke. Takrat sem že poznal stare gospode filateliste (lekarnarja Otokarja Burdycha, gozdarskega inženirja Dušana Kafola, ekonomista Stanka Strgulca, poslovodjo Jožeta Kraševca, puškarja Draga Vraničarja-Fedjo, itd.), ki so bili snovalci filatelije v Škofji Loki. Mama mi je plačala na pošti abonma za jugoslovanske znamke, tako da sem med šolanjem na nižji in višji gimnaziji od leta 1949 dalje svojo zbirko znamk vedno oplemenitil z najnovejšimi izdajami jugoslovanskih znamk.

Leta 1949 so loški filatelisti ustanovili filatelistično društvo in ga poimenovali po Lovrencu Koširju, a so bili v teh prvih povojnih letih člani društva zlasti ekonomisti, inženirji, zdravniki, gospodarstveniki, politiki (družbeno-politični delavci).

Mladi filatelisti so dobili priložnost v društvu šele leta 1956, ko so člani filatelističnega društva organizirali v sklopu gospodarske razstave 1. filatelistično razstavo, kar je bila prava promocija za razvoj filatelije med mladimi v Škofji Loki. Žal je takrat moje zbiranje znamk začasno usahnilo. Med leti 1957/1962, ko sem bil na univerzi, je bil čas samo še za vstavljanje znamk v album in nič drugega.

Šele leta 1963, ko sem dobil prvo zaposlitev kot mlad inženir v Tekstilni

tovarni Medvode, sem tam spoznal ekonomista Aleksandra Elsnerja, v kemijski tovarni Color pa inženirja Mihaela I. Focka. S poznanstvom obeh znanih slovenskih filatelistov se je tudi moje filatelistično znanje zelo izboljšalo. Raziskovanje prvih slovenskih znamk - Verigarjev, zbiranje gradiva poštne zgodovine in tradicionalne filatelije, je poleg zanimanja za tematiko (šport, tekstil, slovenska književnost, gasilstvo, muzejski eksponati in kulturna dediščina, glasba, narava, pohodništvo, gornišstvo in alpinizem), postalo temelj mojega hobija vse do danes.

Leta 1971 smo se vsi trije prej omenjeni vpisali v FD Lovro Košir Škofja Loka, kjer so se že začele priprave na filatelistično razstavo ob 1000-letnici Škofje Loke leta 1973.

Znamki Škofje Loke

Ta razstava pa je pomenila start za naslednje filatelistične razstave, ki se jih je do danes nabralo že preko 150. Skoraj na vseh razstavah sem sodeloval kot član organizacijskega odbora ter na večini razstav tudi s svojim zbirkami. Teh zbirk je do danes že preko 20. Večina je bila prikazanih na društvenih in meddruštvenih filatelističnih razstavah, druge tudi na državnih, nekatere pa tudi na mednarodnih in celo svetovnih razstavah.

Poleg razstav me je zanimala življenjska pot idejnega tvorca poštne znamke Lovrenca Koširja. Zbral sem večino dokumentov (fotokopij) o Koširju, ki so bili

Priložnostni poštni žig ob prvi gospodarski razstavi v Škofji Loki leta 1956

Leta 1992 smo v Škofji Loki organizirali odmevno filatelistično razstavo FILA92.

dostopni v poštini muzejih v Milanu, Zagrebu in na Dunaju, kjer je Košir služboval kot priznani reformator poštinih financ. Večino te dokumentacije je zbral že Ferdo Kobal, največji poznavalec Lovrenca Koširja v Sloveniji. Z vsem tem gradivom, ki ga je dopolnil tudi Albert Murn, častni član našega društva, smo »opremili« dunajskega filatelista, sodnika, dr. Ernsta Bernardinija, ki je leta 2004 izdal knjigo »Lovrenc Košir, pobudnik poštne znamke«.

Raziskovalna vnema o odkrivanju novih dokumentov o Koširju je žal zamrla, tako nekako kot počasi umira tudi filatelija pri nas in po svetu.

Od leta 2003 je deloval na Osnovni šoli Škofja Loka-Mesto tudi filatelistični krožek, kjer smo leta 2023 obeležili 20-letnico delovanja. Krožek smo vodili trije mentorji (Srečko Beričič, Klemen Bedekovič in pisec tega članka). Žal sta trenutno ostala samo še dva krožkarja, ki ju poštne znamke še vedno privlačijo.

Z vsemi navedenimi dejavnostmi: razstave, raziskovalno delo, pisanje člankov, mentorstvo učencem v krožku, delo v društvu in FZS (bil sem en mandat član odbora FZS in dvakrat slovenski komisar na razstavah leta 1999 v

Melbournu, Avstralija in leta 2000 na WIPA razstavi na Dunaju) sem izpolnil vseh pet kriterijev, potrebnih za pridobitev priznanja – **zaslužni filatelista FZS**, ki sem ga prejel leta 2018.

Priznanje ZASLUŽNI FILATELIST,
podeljeno leta 2018.

Po 80 letih moje filatelije spoznavam, da tudi meni zmanjkuje energije za ta čudoviti hobi, kjer si lahko vsak dan bistriš možgane z novimi spoznanji. Tudi z brskanjem po spletu, kjer sem našel članek o Francozu G. Herpinu, očetu filatelije, ki me je neposredno pripravil k pisanju tega sestavka.

Viri in literatura:

Wikipedija, Georges Herpin (philatelist)
Muzej filatelije, Biografija Georges Herpin
- oče filatelije

cerkvjenik.janez@gmail.com

Jože Keber

Maksimum karta s četvernim ujemanjem

Koroško filatelistično društvo Ravne na Koroškem (KFD) v letošnjem letu ob praznovanju 75-letnice delovanja le-to obeležuje delovno. Čeprav smo jubilej dosegli 9. avgusta 2024 in izdali dotisk na dopisnico ter priložnostni poštni žig, smo glavnilno dejavnosti prestavili v jesen.

Tako smo 7. avgusta 2024 izvedli različne promocijske aktivnosti na 24. Svetovnem festivalu praženega krompirja v Črni na Koroškem, ki smo se ga člani KFD aktivno udeležili in sprazžili 50 kilogramov krompirja ter ga brezplačno razdelili udeležencem prireditve.

Naša ekipa je nastopila v novih predpasnikih z natisnjenim priložnostnim poštnim žigom in je bila zelo opazna med nastopajočimi ekipami.

Ob tej priložnosti smo izdali spominsko ovojnico in razglednico ter priložnostni poštni žig. Razglednico smo opremili s priložnostno znamko Pošte Slovenije iz leta 2012 in nastala je res lepa maksimum karta.

V prostorih pošte 2393 Črna na Koroškem smo postavili tudi filatelistično razstavo na temo "Okusiti Slovenijo na znamkah Pošte Slovenije".

Maksimum karta ob 24. Svetovnem festivalu praženega krompirja

Tako se lahko pohvalimo, da je naša izdelana maksimum karta s četvernim ujemanjem. Ne samo razglednica, znamka in žig, ujemanje smo preizkusili še v praksi, s praženjem krompirja. Ekipa članov in podpornih članic je delovanje v praksi preizkusila že v petek, dan pred festivalom. Skuhati in nalupiti ter narezati 50 kilogramov krompirja je kar velik logistični zalogaj, 10 kilogramov čebule smo kot bonus nalupili in narezali, brez da bi potočili kakšno solzo.

Testno praženje je ekipi dalo krila drugi dan na samem prizorišču. Domača svinjska mast in grumpi (ocvirki) ter slanina so praženemu krompirju dale ustrezen in pristem koroški okus, kot pika na i je bila še skrivna sestavina (ščepec

Izredno privlačno je izgledal naš pražen krompir, ki je privabil številne poizkuševalce.

suhe čebule) in uspeh med obiskovalci ni izostal. Sprazili smo 3 kotle praženega krompirja, sistematsko, kakor tudi sicer urejamo naše filatelistične zbirke. Obiskovalci so se vračali dvakrat in tudi trikrat na pokušino našega krompirja in nam s tem, ko je našega praženega krompirja hitro zmanjkalo, dali največje priznanje.

Takole pa smo postregli obiskovalce z našim praženim krompirjem.

Neuradno smo izvedeli, da smo z okusom in sorto krompirja desire zadeli terno in postali zmagovalci med obiskovalci.

Prizorišče festivala smo zapustili srečni in polni lepih vtisov, da smo lahko lokalni skupnosti v Črni na Koroškem dali še kaj več kot pa le naše filatelistične izdelke.

Vsekakor je za nas kot neprofitno društvo predstavljala udeležba na festivalu velik zalogaj, zato se moramo zahvaliti dobrotnikom, ki so nam omogočili aktivno sodelovanje na festivalu. Na pomoč so nam priskočili: Pošta Slovenije d.o.o., Občina Prevalje, JEZERŠEK GOSTINSTVO d.o.o., Kmetija Pavšar – Kotlje, MK STUDIO d.o.o., Engrotuš d.o.o., PS Mercator d.d. in Spar Slovenija d.o.o..

Foto: Andreja, Boris in Jože Keber

joze.keber@sgn.net

Izidor Jamnik

75 let delovanja Koroškega filatelističnega društva

Začetek zbiranja filatelističnega materiala na koroškem koncu Slovenije sega že daleč nazaj. Med drugim smo izbrskali, da so že v drugi številki Kolektorja (najstarejši slovenski filatelistični časopis) leta 1924 zapisali imena takrat aktivnih filatelistov na koroškem področju, ki so bili povezani v »krožek« za krožno menjavo poštних znamk.

Poleg osnovne dejavnost, to je zbiranja znamk, se je dokaj kmalu pojavila tudi priprava priložnostnih poštних žigov in spominskih ovitkov, kar je bilo v tistih časih kar prava redkost. Tako so že davnega 14. oktobra 1945 koroški filatelisti poskrbeli za prvi priložnostni poštni žig v počastitev *Koroškega festivala*.

Rdeči priložnostni poštni žig – Koroški festival

Nov mejnik je za naše društvo nastopil 9. avgusta 1949, ko se je v gostilni Cvitanič v tedanjemu Guštanju, danes Ravne na Koroškem, zbralo 42 koroških filatelistov na ustanovnem občnem zboru. Novo društvo se je kot četrto filatelistično društvo včlanilo v tedanjo Filatelistično zvezo Slovenije. Kot zanimivost lahko dodamo, da se je že v drugem letu delovanja društva članstvo kar podvojilo.

Samo društvo se je v prvem desetletju delovanja razdelilo tudi na podružnice (Prevalje, Mežica). Filatelisti so v društvo takrat vpisovali tudi svoje družinske člane in znance, da so si na ta način zagotovili dovoljšno število znamk za svoje zbirke, saj je tisti čas pošta kar restriktivno delila znamke glede na število članov. Takšno delovanje v društvo je potekalo v petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja.

Novo poglavje se je pričelo v sedemdesetih letih, ko so zbiralci pričeli z aktivnejšim delom na področju razstavljanja ter tudi na pripravi priložnostnih poštних žigov ter dotiskih na kuvertah. Pojavili so se prvi eksponati na tekmovanjih v Brežicah in Škofji Loki.

Prvo samostojno društveno razstavo so naši člani pripravili leta 1975 na Ravnah. Dobro delovanje društva je tako pripeljalo do naslednje razstave v letu 1980, za katero so člani sami izdelali vitrine, ki nam še danes služijo za promocije različnih filatelističnih dogodkov.

V devetdesetih letih so bili tako za člane društva kot za vse Slovence veseli in prelomni časi. Dobili smo svojo lastno državo Slovenijo, izdane so bile prve slovenske znamke (idejni izgled

parlamenta – delo arhitekta Jožeta Plečnika), tudi lastni denar – Tolar. Z veliko hitrostjo se je pričela digitalizacija procesov in tako je dobilo zbiranje še vzporedne možnosti širjenja znanj ter pridobivanje in menjavo materiala. Veliko je prednosti v današnji digitalni dobi, med tem pa se najde tudi vedno večja odvisnost od tehnike in posledično zmeraj manj človeškega stika v živo.

Mejniki za naše društvo, predvsem za člane iz Kotelja, je bilo ponovno odprtje pošte v Kotljah (2394 Kotlje, 4. marca 1999). Tistega leta smo prvič pripravili »božični žig«, ki je postal tradicija in traja še danes – letošnjega že lahko z veseljem napovemo in bo že petindvajseti po vrsti.

Društvo in člani skozi vsa leta skrbijo za promocijo filatelije ter zbiranje, povezovanje in širjenje znanj. Leta 2010 smo v mesecu marcu tako pripravili prvo razstavo MAKSI RAVNE. Že samo ime razstave poznavalcem nakazuje predstavitev razstavnih zbirk s pomočjo MAKSIMUM KART.

Društvena maksikarta iz leta 2010

Za izdelavo maksimum karte uporabimo tri elemente: razglednico, znamko in poštni žig (redni ali priložnostni), paziti pa

moramo za tematsko ujemanje vseh treh elementov.

Na razstavah MAKSI smo zastavili pravila tako, da sprejemamo za ocenjevanje in tekmovanje samo tri razrede: maksimum karte, razglednice in odprti razred. Razstava je tako bolj ozko usmerjena in zelo dobro sprejeta med razstavljalci kot obiskovalci. Glede na naše promocije in mednarodna sodelovanja imamo na vsaki razstavi med razstavljalci goste iz tujine, posledično pa so tudi naši člani vabljeni, da svoje eksponate razstavijo pri kolegih v tujini.

Promocijo društva smo tako s skupnimi močmi in sponzorjem (SiTEAM) kronali s postavitvijo spletnega portala www.kfd.si, ki je luč zagledal na predvečer kulturnega praznika 8. februarja leta 2014. Na spletnem portalu lahko tako najdete tekoče novice, nekaj besed o zgodovini društva, razstavah, izdajah, povezavah in novicah o filateliji ter o vzporednih temah, ki jih raziskujejo člani društva kot zbiralci po svetu. V letu 2016 smo vzpostavili še Facebook profil <https://www.facebook.com/filatelija> in tako svoje delovanje predstavili na socialnih omrežjih, ki so danes kot nekakšen navidezni član društva.

Za razmah priprave in izdelave naših društvenih izdaj se lahko pohvalimo oz. smo veseli, da imamo v svoji sredi arhitekta Boruta Bončino. On v večini poskrbi za oblikovanje, da v zadnjih 15 letih lahko širši javnosti skozi filatelistične sklope tako predstavimo naša raziskovanja pomembnih dogodkov, oseb in najrazličnejših prireditev, ki bi drugače ostale skrite očem širše publike. V tem primeru nas je tudi Evropska filatelistična zveza (FEPA) nagradila s certifikatom za opravljeno delo in promocijo filatelije.

Visoko evropsko priznanje za leto 2019

Redno sodelujemo s Filatelistično zvezo Slovenije, smo tudi aktivni član v njenih organih. S strani Zveze smo veseli pomoči ob organizaciji razstav MAKSI, za katere nam vedno z veseljem dodelijo in pošljejo sodniško ekipo. Uredili smo tudi predavanja s strani akreditiranih sodnikov Zveze in tako dodali našim članom možnost dodatnega izobraževanja kar v domačem kraju. Vsako drugo leto radi pristopimo k pregledu »ocenjevanja« aktivnosti društev, ki poteka z njihove strani. Rezultat zadnjih nekaj tovrstnih ocenjevanj nas uvršča v sam vrh med slovenskimi društvi. Hkrati pa so s strani Zveze bili naši člani že večkrat nagrajeni za svoje delo v društvu in širše z različnimi priznanji »Lovrenca Koširja«.

Pri našem delu in promociji filatelije smo veseli dobrega sodelovanja tudi s Pošto Slovenije, njenimi poslovnimi enotami in zaposlenimi, ki nam vedno priskočijo na pomoč.

Obiskali smo tudi razstavo AJF na Trbižu 2023.

Radi se udeležujemo razstav, promocij in različnih prireditev kolegov iz drugih društev tako doma kot v tujini. S spodbujanjem in sodelovanjem med društvi bo filatelija ostala in se širila tudi v času, ko je pošiljanje pisem in razglednic že prava redkost.

Letošnja društvena izdaja ob jubileju našega društva in jubileju Svetovne poštne zveze UPU

Veseli smo tudi našega društvenega prostora, ki je v lasti Občine Ravne na Koroškem in ga skupaj z ostalimi društvi iz občine koristimo za svoje delovanje. Prostor je velik doprinos za društvo, da lahko napreduje v svojem delovanju. Za mizo ob mesečnem sestanku je vedno pestro, kar nas veseli, da trenutno število članstva držimo nekje na enakem nivoju

ne glede na vsakodnevno staranje članstva. V zadnjem letu nas na srečanjih razveseljujeta najmlajši članici, ki sta željni znanj s področja filatelije.

Povzetek:

V prispevku smo se sprehodili skozi 75 let delovanja in na kratko pregledali pomembnejše aktivnosti našega društva.

Viri:

- spletna stran društva (www.kfd.si)
- spomini članov

Izidor Jamnik
info@kfd.si

Petkova razstava znamk o nogometu

Kones septembra 2024 smo ob svečanem odprtju nogometnega igrišča z umetno travo pri Dijaškem domu Strokovnega izobraževalnega centra Alme M. Karlin v Celju postavili na ogled tudi filatelistično razstavo neutrudnega celjskega filatelista Toneta Petka. Seveda je bila tematska razstava namenjena nogometu.

Ekspozat o nogometu je bil prikazan v 11 razstavnih vitrinah. Foto: Veni.

Veni Ferant

Filatelija, domoznanstvo in turizem

Letos je naneso tako, da sem lahko v tednu dni, ki sva ga z ženo preživela na dopustovanju, združil filatelijo, domoznanstvo in potovanje, pa še za glasbo in druge stvari je ostalo kar nekaj časa.

Že v otroštvu sem med meni zanimivimi znamkami zagledal tole, ki se mi je vtisnila v spomin. Takrat se nisem posebej zanimal, kje v Franciji je ta stavba. Šele

pozneje sem ob neki priložnosti ugotovil, da sva bila na najinem prvem skupnem potovanju pred 38 leti zelo blizu

tega kraja, a žal takrat te informacije nisem imel. Pozneje sem izvedel, da gre za kapelo v Ronchampu, zgrajeno tri tedne po mojem rojstvu, delo slavnega arhitekta Le Corbusierja, pri katerem so znanje iskali tudi slovenski arhitekti, če omenim samo Edvarda Ravnikarja.

Čprav je bil najin glavni cilj potovanja priti v Maastricht, sem tokratno pot izbral tako, da sva spotoma obiskala nekaj zanimivih krajev. Najin prvi cilj je bil kraj Immenstad ob Bodenskem jezeru. Zakaj ravno ta kraj? Nad jezerom na vzpetini stoji nekdanji dvorec Hersberg, ki ga je imel v lasti tudi knez Salm, ki je okoli leta 1854 kupil dvorec v Novem Celju.

Dvorec Hersberg nad Bodenskim jezerom

Pismo za Petra Hörnesa iz leta 1865

Knez Salm je poslal v Novo Celje župnika Petra Hörnesa, da bi naj ta ugotovil, s čim naj se preživlja to posestvo. Peter Hörnes je predlagal, da bi poizkusili s hmeljem. Nadaljevanje te zgodbe je znano. Ker pa v svoji zbirki hranim tudi pismo iz leta 1865, naslovljeno na Petra Hörnesa v Novem Celju, ki je bilo potem preposlano v Hersberg, saj je med tem župnik že odpotoval domov, me je po domoznanski poti zanimalo, kje je ta človek živel. Zato sva obiskala še kraj Möggingen, kjer je Hörnes deloval in 21. 12. 1889 tudi umrl.

Kot zanimivost: tudi v tem kraju je župnik Hörnes svetoval kmetom, da bi se otresli revščine s tem, da poizkusijo z gojenjem hmelja.

Pot sva nadaljevala v Francijo in kmalu prispela v Ronchamp, da si še v živo ogledava stavbo, ki sem jo spoznal na poštni znamki. Po moje bi morali izdati vsaj 4 znamke, saj je stavba z vsake od teh strani drugačna.

Odprtje cerkve v Ronchampu je bilo junija 1955.

Naslednji kraj je izbrala moja žena. Gre za kraj Colombey-les-Deux-Églises, kjer je živel in umrl francoski general De Gaulle. Tja sva prišla devet dni za tem, ko se je tu končala 8. etapa kolesarske dirke Tour de France. Etapo je sicer dobil Biniyam Girmay, končno zmago pa si je prikolesaril naš odlični kolesar Tadej Pogačar.

44 metrov visok je Lorenzski križ

Še en kraj sva obiskala po predlogu moje žene. Gre za obeležje padlim v prvi

Pomnik grozotam vojne pri Verdunu

svetovni vojni pri znameniti bitki pri Verdunu. Veličastna kostnica, kjer so v kletnih prostorih shranjena okostja več kot 130.000 umrlih med to vojno, zunaj pa je pokopanih 16.142 vojakov z obeh strani. Tako počivajo v grobovih pod križi in zasajenimi vrtnicami skupaj Francozi in Nemci. Pa se človeštvo iz takih opominov ni naučilo ničesar.

Leta 2006 je francoska Pošta izdala znamko ob 90. obletnici bojev pri Verdunu.

Seveda bi s filatelističnim materialom lahko predstavil vsak kraj, skozi ali mimo katerega sva potovala, ampak to ni bistvo tega prispevka. Tokrat se je namreč prvič izšlo tako, da sem načrtoval del potovanja glede na filatelistične dogodke iz preteklosti.

Morda pa bom s tem spodbudil koga, ki se bo lotil zbiranja in razstavljanja filatelističnega eksponata, da ga zbere in pripravi tako, da bo v njem predstavil kraje in še kaj, kjer je nekoč potoval in so se mu vtisnili v srce.

Tudi sam kdaj kupim in shranim znamke krajev, kjer sem nekoč že bil in mi pomenijo nekaj več, kot ostale znamke.

veni.ferant@gmail.com

Poštne znamke tudi na spletu, v Deželi znamk.

Obiščite **Deželo znamk**, kjer lahko kupite vse slovenske poštne znamke in filatelistične izdelke.

www.dezelaznamk.si

